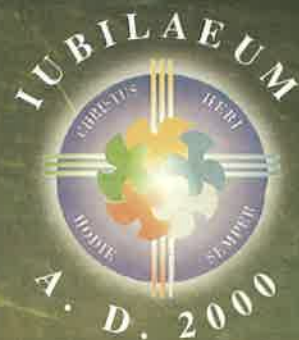
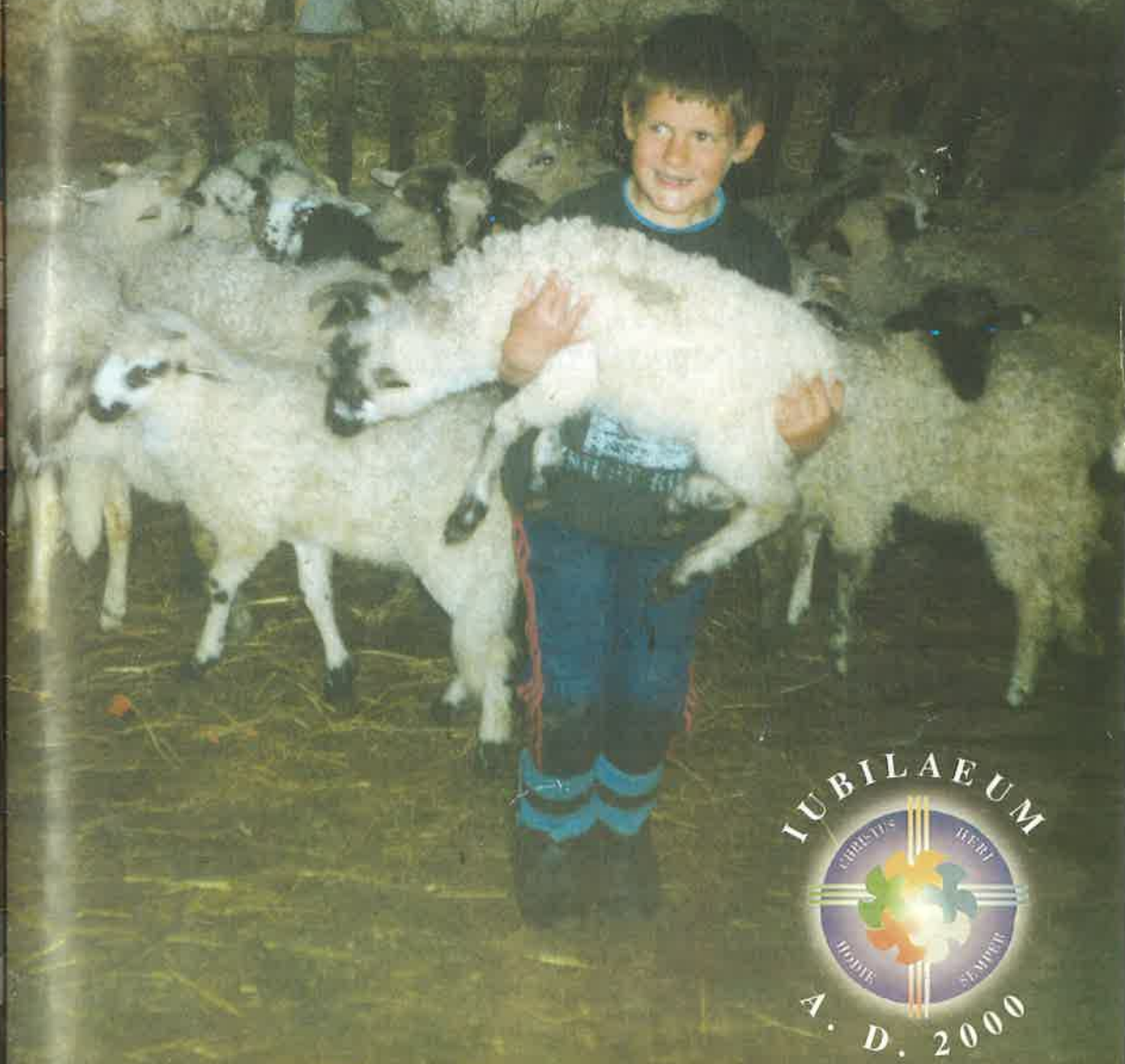

God. XXV.,

USKRS 2000.

BR. 1(20)

Miljevi

RASPORED SLUŽBE BOŽJE ZA USKRSNE BLAGDANE

VELIKI ČETVRTAK, 20. travnja: Sveta misa u 18,00 sati u Drinovcima, poslije svete mise pjevamo "Gospin plač".

VELIKI PETAK, 21. travnja: Bogoslužje Velikog petka u 18,00 sati u Drinovcima. Post i nemrs.

VELIKA SUBOTA, 22. travnja: Vazmeno bdjenje u 18,00 sati u Širitovcima i u 20,15 sati u Drinovcima.

Poslije svete mise u obadvije crkve blagoslov uskrsnih jela.

NEDJELJA USKRSNUĆA GOSPODNJEGA, 23. travnja: Sveta misa u 11,00 sati u Drinovcima.

USKRSNI PONEĐJELJAK, 24. travnja: Sveta misa u 11,00 sati u Širitovcima.

DRUGA USKRSNA NEDJELJA, 30. travnja: Svete mise u 9,30 sati u Drinovcima i u 11,00 sati u Širitovcima.

MILJEVCI • župni list župe Miljevci • 22324 Drinovci

ISSN 1331-6710

Izdavač:

Župni ured Miljevci
22324 Drinovci

Glavni i odgovorni urednik:

fra Ante Vukušić, župnik
Tel.: (022)882-055

Urednički kolegij:

Boris Dželalija, Miroslav Ivić,
Diana Malenica, Josip Pilić,
fra Šime Samac, fra Ante Vukušić

Lektor: Davorka Bačić, prof.

List izlazi povremeno, uz dopuštenje
crkvenih i redovničkih poglavara.

Narudžbe, priloge i doprinose slati na adresu:

LIST ŽUPE MILJEVCI
22324 DRINOVCVI

Naslovna stranica:

Josip Dević i njegovo stado

Zadnja stranica:

Roški slap

Kunski račun: Župa Imena Isusova Miljevci
22324 Drinovci

ZAP- Drniš br. 34610-672-154

List se održava dragovoljnim priložima vjernika

Tisak: Tiskara Kačić Šibenik

USKRS

MILJEVCI

MILJEVCI

LIST ŽUPE MILJEVCI

God. XXV.

USKRS 2000.

br. 1 (20)

Dragi moji Miljevčani!

"Uskrsnu Isus doista u ranu zoru uskrsnu. Aleluja, aleluja, aleluja, aleluja. U ranu zoru uskrsnu u slavlju naš Otkupitelj. Aleluja, aleluja, aleluja, aleluja..."

Tu radosnu pjesmu pjeva Crkva na Uskrs, na dan Isusove pobjede nad smrću, zlom i grijehom.

Uskrs! Uskrsnuće! Život postije smrti na križu!

Ove godine slavimo dvijetisućeti jubilarni Uskrs! Veliku tajnu, vazmeni misterij; misterij nuke - smrti - ukopa - uskrsnuća - uzašašća Isusa Krista. Taj veliki misterij Isusov, taj prijelaz iz smrti u život dogodio se prije 2000 godina.

Ovaj Uskrs slavimo na prijelazu iz drugog u treće tisućljeće. Hoće li to biti prijelaz iz smrti u život? Hoće li to biti prijelaz iz nemira u mir? Za Uskrs smo se pripremali kroz vrijeme korizme. Na dan Pepelnice svećenik nas je posuo pepelom i rekao: "Obrati se i vjeruj Evandelju"! Na Prvu korizmu nedjelju Sveti otac papa Ivan Pavao II. u ovoj Jubilarnoj godini zatražio je od Boga i od ljudi oprost za grijeha koje su učinili sinovi i kćeri Katoličke Crkve.

Da bismo doživjeli Uskrs, prijelaz iz smrti u život, potrebno je pomiriti se s Bogom i s čovjekom.

U Predslovlju Prve korizmene nedjelje molimo: "Gospodine ...ti nam svake godine daješ da radosno čekamo vazmene blagdane, pokorom čistimo dušu, revnije se molimo i vršimo djela ljubavi te nas primanjem svetih otajstava obdariš božanskim životom".

A što Uskrs znači za nas kršćane na kraju dvadesetog stoljeća? Zar samo običaj, tradicije. Hoćemo li se radovati samo ukrašenim jajima, pogačama, lijepo uređnoj košari što ćemo je nositi na blagoslov? Zar će samo to biti naš Uskrs? Nadam se da neće!

"Živim, ali ne više ja, nego živim u meni Krist. A što sad živim u tijelu, u vjeri živim u Sina Božjega koji me ljubio i predao samoga sebe za mene" (Gal 2,20).

Naš šibenski biskup Ante Ivas u svojoj Uskrsnoj poruci kaže: "...Cijela Crkva danas, na blagdan Uskrsa hita i ulazi u prazan Kristov grob da "vidi i povjeruje". Danas Crkva javlja radosnu vijest svim obeznađenim, preplašenim i malovjernim učenicima (i svim ljudima) da je Krist uskrsnuo, da je živ. Da On i danas, s križem i uskrsnućem prolazi ovim našim svijetom i zemljom "čineći dobro". Možemo ga susresti i prepoznati. On trajno poziva da mu se

priključimo ...Medu nama je Božje Kraljevstvo i Kruh koji je Tijelo njegovo za čestit i čistan život svijeta. Možemo s Bogom i braćom u Savezu izgrađivati ovaj svijet u punoj slobodi duha. Zato nećemo odustati od svoga Boga, Gospodina i Učitelja... Želimo se dosljednije uključiti u zajedništvo njegove Crkve i zauzeto sudjelovati u njegovom djelu spasenja svijeta, "da ljudi vidjevši naša dobra djela slave Oca našega nebeskog".

Želio bih da se ovaj Jubilarni Uskrs dogodi u našim srcima, obiteljima i u našoj župi. Uskrs daje radost, mir i sreću.

U ovom broju našeg župnog lista ima i nekih novih rubrika. Nadam se da će vam biti ugodan za čitanje.

"Znamo doista: Krist, uskrišen od mrtvih, više ne umire, smrt njime više ne gospoduje (Rim 6,9).

Svima vama dragi vjernici i dragi čitatelji župnog lista "Miljevci" želim

SRETAN I BLAGOSLOVLJEN
USKRS!

Aleluja!

Vaš župnik fra Ante Vukušić

PAPINA

Poruka Svetog Oca za XXXVII. svjetski dan molitve za zvanja 14. svibnja 2000. - 4. vazmena nedjelja

Euharistija, izvor svakoga zvanja i službe u crkvi

Časna braćo u biskupstvu, predraga braćo i sestre u cijelom svijetu!

Svjetski dan molitve za zvanja koje će se proslaviti u radosnom ozračju vazmenih blagdana, osobito pojačan jubilejskim događajem, pruža mi priliku da zajedno s vama razmišljam o daru Božjega poziva, dijeleći vašu skrb zbog zvanja za svećeničku službu i za zavjetovani život. Tema koju vam želim ove

godine predložiti, u skladu je s razvojem Velikog jubileja. Htio bih s vama razmišljati o Euharistiji, izvoru svakoga zvanja i službi u Crkvi. Nije li Euharistija služenje Krista koji živi i djeluje u povijesti? Iz Euharistije Isus nastavlja pozivati ljude da ga slijede i pružati svakome čovjeku "puninu vremena".

1. "A kada dođe punina vremena, odasla Bog sina svoga: od žene bi rođen" (Gal. 4,4). "Punina se vremena poistovjećuje s otajstvom utjelovljenja Riječi... i s otajstvom Otkupljenja svijeta" (Tertio millennio advenient, 1): u Sinu istodobnim s Ocem, koji

se utjelovio u Djevičinoj utrobi, počinje i ispunja se očekivano "vrijeme", vrijeme milosti i milosrđa, vrijeme spasenja i pomirenja. Krist otkriva Božji naum glede cijelog stvaranja, i osobito, glede čovjeka. On "potpuno otkriva čovjeka njemu samome te mu objavljuje uzvišenost njegova poziva" (Gaudium et spes, 22), skrivenog u srcu Vječnoga. Otajstvo utjelovljene Riječi bit će potpuno otkriveno tek kad svaki muškarac i svaka žena budu u njemu ostvareni, djeca Sina, članovi njegova mističnog Tijela koje je Crkva.

Jubilej, i to osobito slaveći 2000 godina od ulaska u vrijeme Sina Božjega i otajstva otkupljenja, potiče svakog vjernika razmišljati o svom osobnom pozivu, dopuniti u svom životu ono što nedostaje mucu Kristovoj za tijelo njegovo koje je Crkva (usp. Kol. 1,24).

2. Dok bijaše s njima za stolom, uze kruh, blagoslovi Boga, pa razlomi te im davaše. Uto im se otvore oči, te ga prepoznaše, a on im iščeznu s očiju. Tada rekoše jedan drugome: "Nije li

Kandidati za krizmu

PORUKA

gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio, dok nam je otkrivao Pisma?» (Lk. 24, 30-32).

Euharistija je vrhunski trenutak u kojem Isus, u svome Tijelu koje se predaje za nas i u svojoj Krvi prolovenoj za naše spasenje, otkriva otajstvo svoje istobitnosti i pokazuje smisao poziva svakog vjernika.

Značenje čovjekova života doista je cijelo u tom Tijelu i u Krvi, jer po njima nam stiže život i spasenje. S njima se mora, na neki način, poistovjetiti život svake osobe, koja samu sebe ostvaruje u onoj mjeri u kojoj, sa svoje strane, postaje dar za druge.

U Euharistiji je sve to otajstveno označeno znakom kruha i vina, vazmenom Gospodinovu spomenu: vjernik se hrani tim darovima Tijelom i od te prolivene Krvi prima snagu da se i sam preobrazu u dar. Kako kaže sveti Augustin: "Budite ono što primete i primajte ono što jeste" (Discorso 272, 7: Na Duhove).

U susretu s Euharistijom jedni otkrivaju poziv da postanu službenici oltara,

Sveti Otac moli na grobu blaženog Alojzija Stepinca

drugi promatraju ljepotu i dubinu toga otajstva; jedni da izlijevaju bujicu ljubavi na siromahe i slabe, drugi opet da prihvate tu preobražavajuću snagu u stvarnostima i činima svakidašnjeg života. Svaki vjernik nalazi u Euharistiji ne samo ključ za pojašnjenje vlastitog života nego hrabrost da ga ostvari, da u različitosti karizmi i poziva izrađuje jedinstveno Tijelo Kristovo u povijesti.

U prikazu o učenicima iz Emausa (Lk. 24, 13-35), sveti Luka nam pokazuje što se događa u životu onoga koji živi od Euharistije. Kad se u "lomljenju kruha" što ga izvrši "stranac" učenicima

otvaraju oči, oni primjećuju da im je srce gorjelo u grudima dok su slušali tumačenje Svetoga pisma. U tom srcu koje gori možemo vidjeti povijest i otkriće svakoga poziva, koji nije prolazno ganuće, nego sve sigurnije i snažnije opažanje da će Euharistija i Uskrs Sina biti sve više Euharistija i Uskrs njegovih učenika.

3."Napisah vama, mladići, jer ste jaki, i riječ Božja u vama ostaje, i pobijedili ste Zloga" (1 Iv. 2, 14).

Otajstvo ljubavi Božje, "pred vjekovima i pred naraštajima skriveno" (Kol. 1, 26), sada je otkriveno nama u "riječima s križa" (7

Kor. 1, 18), koje će, nastanivši se u vama, predruga mladeži, biti vaša snaga i vaša svjetlost, te vam otkriti tajnu osobnog poziva. Poznajem vaše sumnje i vaše muke, ponekad vas vidim zbunjene, shvaćam strah koji vas salijeće pred budućnošću. Ali, ipak imam na pameti i u srcu radosnu sliku s tolikih susreta s vama na svojim apostolskim putovanjima, za vrijeme kojih sam mogao utvrditi kako u svakome od vas prebiva iskreno traženje istine i ljubavi.

Gospodin Isus je razapeo šator među nama i od toga svog euharistijskog prebivališta ponavlja svakom muškarcu i svakoj ženi:

“Dođite meni svi vi, izmoreni i opterećeni, i ja ću vas odmoriti” (Mt. 11, 28).

Draga mladeži, idite u susret Isusu Spasitelju! Ljubite ga i klanjajte mu se u Euharistiji! On je nazočan u svetoj misi koja sakramentalno uprisutnjuje žrtvu na Križu. On dolazi u nas u svetoj pričesti i ostaje u svetohraništima naših crkava jer je naš prijatelj, prijatelj svih, osobito vas mladih, tako potrebnih pouzdanja i ljubavi. Od njega možete crpiti hrabrost da budete njegovim apostolima

u ovom osobitom povijesnom prijelazu: godina 2000., bit će takva kakvom je vi mladi želite i izgradite. Poslije tolikog nasilja i pritisaka, svijet treba mlade koji su sposobni “graditi mostove” za ujedinjenje i pomirenje; poslije čovjekove kulture bez zvanja, potrebni su muškarci i žene koji vjeruju u život, prihvaćaju ga kao poziv koji dolazi od Svevišnjega, od onoga Boga koji, jer ljubi, poziva; poslije ozračja sumnje i izazova koje kvari ljudske odnose, samo će hrabri mladi, s pameću i srcem otvorenima uzvišenim i velikodušnim idealima, moći obnoviti ljepotu i istinu života i međuljudskih odnosa. Stoga će ovo jubilejsko doba biti za

sve doista “godina milosti Gospodnje”, pozivni Jubilej.

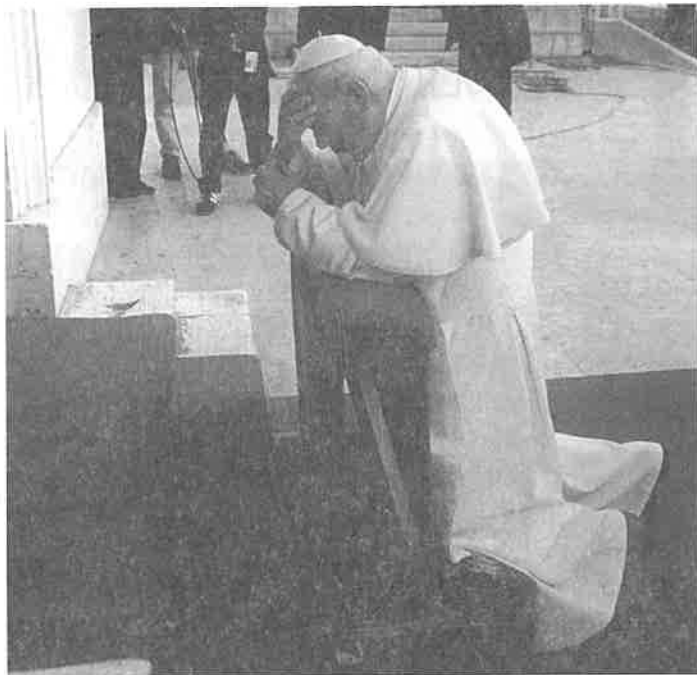
4. “Pišem vama, oci, jer upoznaste onoga koji je od početka” (7 Iv. 2, 13). Svaki je poziv Očev dar, i kao svi darovi koji dolaze od Boga, dolazi po mnogim ljudskim posredovanjima: po roditeljima, odgojiteljima, crkvenim pastirima, po onome koji se izravno zauzima u službi promicanja zvanja ili po jednostavnom vjerniku. S ovom bih se porukom želio obratiti svim kategorijama osoba koje su povezane sotkrivanjem podupiranjem božanskog poziva. Svjestan sam da pastoral zvanja nije lak, ali kako vas ne podsjetiti da ništa nije uzvišenije od oduševljenog svjedočanstva

Papa moli na grobu svetog Dujma

vlastitog zvanja? Onaj tko radosno živi taj dar i dnevno ga hrani u susretu s Euharistijom, znat će posijati u srcu tolikih mladih dobro sjeme vjernoga priznanja uz Božji poziv. Upravo euharistijska prisutnost, u kojoj nas Isus stiže, uvodi nas u dinamičnost crkvenog zajedništva te nas čini proročkim znacima pred svijetom.

Htio bih stoga upravitelj ljubaznu i zahvalnu misao svim promicateljima zvanja, svećenicima, redovnicima, redovnicama i laicima, koji se zanosno žrtvuju u teškoj službi. Ne dopustite da vas obeshrabre poteškoće, imajte pouzdanja! Sjeme božanskog poziva, kad se velikodušno posije, dat će obilne plodove. Pred teško krizom zvanja za zaređeno služenje i zavjetovani život, koja zahvaća neke predjele u svijetu, treba, osobito u ovoj jubilejskoj godini 2000. djelovati kako bi svaki prezbiter, svako dobro i zavjetovana osoba otkrili ljepotu svoga poziva i svjedočili je drugima. Neka svaki vjernik postane odgojitelj zvanja, ne bojeći se predložiti korijenite izbore; neka svaka zajednica shvati središnji položaj Euharistije i potrebu za služenje

Papa u molitvi na pragu crkve Gospe od Otoka

euharistijske žrtve; neka cijeli Božji narod uzdiže sve snažniju i zanosniju molitvu Gospodaru žetve da pošalje radnike u svoju žetvu. I neka tu svoju molitvu povjeri zagovoru One koja je Majka vječnoga Svećenika.

5. Molitva

*Djevice Marijo, ponizna kćeri
Svevišnjega,
u tebi se je čudesno ispunilo
otajstvo božanskoga poziva.
Ti si slika onoga što Bog ispunja
u onome koji se u njega pouzdaje:
u tebi je Stvoriteljeva sloboda
uzvisila čovjekovu slobodu.
Onaj koji se rodio iz tvoje utrobe
postigao je istim htijenjem
spasiteljsku slobodu
Božju i poslušno čovjekovo
priznanje.
Zahvaljujući tebi, Božji si poziv
konačno uskladio s odgovorom
čovjeka - Boga.
Ti, prvino novoga života, sačuvaj
svima nama
velikodušni "neka bude" radosti i
ljubavi*

*Sveta Marijo, Majko svakoga
pozvanoga,
učini da vjernici imaju snage
s velikodušnom hrabrošću
odgovoriti
božanskom pozivu,
i biti radosnim svjedocima ljubavi
prema
Bogu i prema bližnjemu,
Djevice kćeri sionska, Zvijezdo
jutarnja
koja po Velikom jubileju vodiš
korake
čovječanstva prema budućnosti,
usmjeri mladež novoga tisućljeća
prema Onome koji je "Svjetlo
istinsko,
koje praskvetljuje svakoga čovjeka"
(Iv 1, 9).
Amen!*

USKRSNUĆE

U uvodu Holandskog katekizma (1970.) čitamo: “Naša središnja poruka jest uskrsnuće. Kada bi iz ove knjige izbacili vijest o Isusovu uskrsnuću, niti jedna njena stranica ne bi imala nikakve vrijednosti”. Što je ovdje rečeno suvremenim jezikom, već je sv. Pavao napisao kršćanskoj zajednici u Korintu pred skoro dva tisućljeća: “Da Krist nije bio uskrsnuo, bilo bi naše propovijedanje uzaludno i uzaludna bi bila vaša vjera” (1 Kor 15,14).

Da Krist nije uskrsnuo uzaludno bi bilo slavljenje kršćanskih blagdana. Uzaludna bi bila bogoslužja i sakramenti. Ne bi bilo ni kršćanstva. Sv. Pavao, iznoseći Korinćanima svoju hipotezu, odmah potvrđuje i svoju vjeru: “Ali Krist je od mrtvih uskrsnuo, kao prvi od umrlih”. Pavao temelji svoju vjeru na vlastitom doživljaju u Damasku i na svjedočanstvu apostola koji su uskrslog Isusa vidjeli. I mi danas vjerujemo ovim svjedočanstvima.

Što se dogodilo? Isus iz Nazareta navješćivao je dolazak Božjeg kraljevstva. Bio je snažan na riječi i na djelu. Narod, zaveden svojim poglavarima ga odbacuje. Umire sramotnom smrću na križu. Pokopan je u grob, a njime je pokopana i nada njegovih učenika. “Nadali smo se da je on onaj koji će otkupiti Izraela”, kažu dvojica učenika na putu za Emaus. Nadasmo se - nije li to naša nada? - da će on preuzeti vlast i vladati narodima po

pravu i pravici; da će uplašenima i potlačenima donijeti mir i slobodu. Da će on konačno s ovoga svijeta otjerati bolest, glad i rat. Nadasmo se - a on je mrtav, naša je nada izgubljena.

Za sve je nastupilo veliko razočaranje, osobito za Mariju Magdalenu koja je, prezrena i odbačena, iskusila njegovo oprostjenje. Ona ide rano ujutro ka grobu. Njen hod nije vesela uskrsnja šetnja. Traži mrtvoga i nalazi prazan grob. I ne pomišlja na uskrsnuće, već na zloću ljudi koji čak ni mrtvome ne daju mira. Apostolima priopćuju ne radosnu već veoma žalosnu vijest: “Uzeli su našeg Gospodina iz groba, i ne znamo gdje su ga stavili”. Petar i Ivan žure ka grobu i oni ustanovljuju: Grob je prazan. Nema pokojnika.

Je li prazan grob za njih dovoljan razlog da vjeruju u Uskrslog?

Evangelist za oba dalje kaže: “Još ne razumiješe Pismo, da on treba od mrtvih uskrsnuti!”. Pogled u prazan grob, činjenica da pokojnika nema u grobu, nije dovoljan razlog za vjeru. Njihova vjera počinje tek kada se u gledanju sjećaju Isusovih riječi. Zar on nije stvarno o tome govorio: “Srušite ovaj hram, i ja ću ga u tri dana opet sagraditi”?

Tada nisu razumjeli tih riječi. Patnja njihova Gospodina i sva katastrofa tih dana zamračili su njihov razum i sjećanje. Tek sada, pred praznim grobom, počinju razumijevati Isusove riječi o “rušenju hrama”. Govorio je o svome tijelu kao

- VJERA U ŽIVOT

hramu. "Kad je od mrtvih uskrsnuo sjetiše se učenici da je to rekao, i vjerovahu Pismu i Riječi koje je Isus rekao".

Prazan grob pobuđuje sjećanje na Isusovu riječ, a Isusova riječ budi vjeru u njegovo

uskrsnuće. Ova vjera, međutim, postaje nepokolebljiva tek u susretu s uskrslim Gospodinom. Tek doživljaj: Mi smo ga - Uskrslog! - sami vidjeli vodi konačnoj odluci. Susret s uskrsnulim i živim Gospodinom dovodi njegove učenike k živoj vjeri. Taj ih je susret preobrazio te se njihov strah iznenada mijenja u povjerenje, njihova žalost u radost, njihovo razočaranje u nadu. Vjernička sigurnost da Razapeti živi osposobljava ih da tu Radosnu vijest prenose svijetom i za nju založe vlastiti život.

Nije vjera stvorila Uskrsloga, nego je Uskrsli stvorio vjeru. Uskrsna poruka jest poruka života. Vjerovati u Isusa Krista uskrslog Gospodina, znači vjerovati u život; ne samo u život tek poslije smrti, nego već sada u ovome životu. Svi mi želimo živjeti. Ali što je stvarno život,

Pobožnost "Put križa"

možemo slutiti tek kada znamo za život uskrslog Gospodina.

Onaj Bog, koji je Isusa uskrsnuo od mrtvih, bio je s njime u svakom trenutku njegova života. Isti Bog također je s nama ne samo na kraju života, nego usred našega svakodnevlja. On je s nama i spreman je naš život ispuniti istinom, pravdom i ljubavlju. Samo nas on može osloboditi od straha i konačne osamljenosti života. Samo nam on može omogućiti da izdržimo strahotu i bol smrti. Kada naš život dođe kraju, on nam pripravlja puninu života. Po uskrsnuću svoga sina Bog nam daje razlog i nadu našeg življenja.

Fra Žarko Maretić

EUHARISTIJA - KRUH ŽIVOTA

Razlog zašto slavimo Euharistiju jesu Isusove riječi: "Ovo činite meni na spomen" (1 Kor 11,24-25). Tim činom prinosimo Ocu ono što nam je on sam dao: darove njegova stvaranja, kruh i vino, što su snagom Duha svetoga i Kristovim riječima pretvorene u tijelo i krv Kristovu. Isus Krist na taj način biva stvarno i otajstveno prisutan.

Euharistiju treba promatrati kao čin zahvaljivanja i hvale Ocu; kao snagu njegove riječi i njegova Duha.

Euharistija je čin zahvaljivanja i hvale Ocu. Euharistija je hvalbena žrtva u zahvalu za djelo stvaranja. U euharistijskoj žrtvi sav stvoreni svijet, predmet Božje ljubavi, prinesen je Ocu po Kristovoj smrti i uskrsnuću. Crkva može po Kristu prinositi žrtvu hvale u zahvalu za sve što je Bog dobra i lijepa i pravedna učinio u stvorenom svijetu i u čovječanstvu.

Ona je zahvalna žrtva Ocu za sve što je učinio stvaranjem, otkupljenjem i posvećenjem. Euharistija je zahvaljivanje. Euharistija je i hvalbena žrtva kojom Crkva pjeva slavu Božju u ime cijeloga stvorenog svijeta. Takva je žrtva hvale moguća samo po Kristu. On vjernike pridružuje svojoj osobi, svojoj hvali i zagovoru, tako da hvalbena žrtva biva Ocu prinesena od Krista i s Kristom, da bi bila primljena u Kristu.

Euharistija je spomen čin. To nije spomen prošlih događaja, nego navješćivanje čudesnih dijela što ih je Bog učinio u korist ljudi (Izl 13,3). U liturgijskom slavlju ti događaji bivaju, na neki način, prisutni i zbiljski. Izrael upravo tako shvaća svoje oslobođenje iz Egipta. Ti događaji su prepričani kako bi prema njima uskladili svoj život.

U Novom zavjetu euharistija poprima novo značenje. Kada Crkva slavi Euharistiju, vrši spomen čin Kristova uskrsnuća koji biva prisutan. Žrtva koju je Isus prinio jednom zauvijek ostaje uvijek aktualna (Heb 7,25-27). "Kada se god na

oltaru slavi žrtva križa, kojom je bio žrtvovan Krist, naš vazmeni Jaganjac, vrši se djelo otkupljenja" (LG 3).

Ukoliko je spomen-čin Kristova Vazma, Euharistija je također žrtva. Žrtvena narav izražena je u riječima ustanovljenja: "Ovo je tijelo moje koje se za vas predaje" i "ova čaša novi je savez u mojoj krvi koja se za vas prolijeva" (Lk 22, 19-20). Krist u Euharistiji predaje isto tijelo i krv kao i na križu "na otpuštanje grijeha" (Mt 26,28).

Euharistija je, dakle, žrtva jer proznačuje žrtvu križa, jer je njezin spomen-čin, i jer primjenjuje njezin plod.

Kristova žrtva i žrtva Euharistije samo su jedna žrtva. "Jedna je naime te ista žrtva, isti koji je tada sebe prinio na križu, prikazuje se sada po služenju svećenika; razlikuje se samo način prinošenja.

U ovoj božanskoj žrtvi koja se izvršuje u misi, sadržan je i žrtvuje se nekrvni isti onaj Krist koji je jedanput sama sebe na nekrvni način prikazao na žrtveniku križa" (Trid. 1743).

Euharistija je ujedno i žrtva Crkve. Crkva, koja je Tijelo Kristovo, sudionica je u žrtvi svoje Glave. I sama biva sva prinesena zajedno s Kristom. Ona se pridružuje njegovu zauzimanju kod Oca za sve ljude. U Euharistiji Kristova žrtva biva i žrtvom njegova Tijela. Život vjernika, njihova hvala, patnja, molitva, njihov rad sjedinjeni su s Kristovim i s njegovom potpunom žrtvom i tako poprimaju novu vrijednost. Kristova žrtva prisutna na oltaru pruža svim kršćanskim naraštajima mogućnost da se sjedine s njegovom žrtvom.

Sva je Crkva sjedinjena s Kristovim prinosom i zagovorom. Vršeći u Crkvi Petrovu službu, papa je sjedinjen sa svakim euharistijskim slavljem te u njemu biva spomenut kao znak i sluga jedinstva sveopće Crkve. Mjesni je biskup uvijek odgovoran za Euharistiju, pa i onda kada joj

predsjeda prezbiter; u njoj se izgovara biskupovo ime da se označi kako on predsjedava partikularnoj Crkvi, među svojim prezbiterijem (svećenicima). Zajednica pak sa svoje strane moli za sve službenike koji za nju i s njome prinosе euharistijsku žrtvu. "Neka se drži zakonitom samo ona Euharistija, koja se slavi pod predsjedanjem biskupa i onoga koga je on ovlastio" (Sv. Ignacije Antiohijski). "Po službi prezbitera

Zdravo Tijelo Isusovo na oltaru posvećeno

(svećenika) duhovna žrtva vjernika dolazi do punine u sjedinjenju s žrtvom Krista, jedinog Posrednika, ta se žrtva po rukama svećenika, u ime cijele Crkve prikazuje u Euharistiji nekrvno i sakramentalno, dok Gospodin ne dođe (II. Vat. PO 2).

S Kristovom žrtvom ne sjedinjuju se samo članovi koji su još na zemlji, nego i oni koji su u nebeskoj slavi. Crkva naime prinosi euharistijsku žrtvu u zajedništvu s Bl. Dj. Marijom, časteći njezin spomen, kao i spomen svih svetaca i svetica. U Euharistiji Crkva je s Marijom, kao pod križem, sjedinjena u Kristovu prinosu i zagovoru.

Euharistija se prinosi i za pokojnike vjernike "koji su u Kristu preminuli a još se nisu posve očistili" (Trident), da bi mogli uči u Kristovu svjetlost i mir.

Taj je nauk divno sazeo sv. Augustin potičući nas na sve potpunije sudjelovanje u žrtvi našeg Otkupitelja koju slavimo u Euharistiji: "Sav otkupljeni grad, to jest zajednica i društvo svetih, prinosi se Bogu kao sveopća žrtva po onom Velikom Svećeniku koji je, uzevši lik slugе, u mucі prinio sama sebe da nas učini tijelom tako velike Glave.

(...) Takva je žrtva kršćana. Tako smo i mi, iako mnogi, "jedno tijelo u Kristu" (Rim 12,5). I

tu žrtvu Crkva neprestano obnavlja u oltarskom sakramentu, vjernicima poznatom, gdje se vidi da u onome što prinosi - prinosi samu sebe" (De civitate Dei).

Kristova prisutnost snagom Riječi i Duha Svetoga. Krist je prisutan u Crkvi na više načina: u svojoj Riječi, u molitvi Crkve - jer "gdje su dvojica ili trojica sabrana u moje ime, tu sam i ja među njima" (Mt 18, 20); u sakramentima koje je ustanovio, u žrtvi Mise i u osobi službenika. Ali je ponajveć prisutan u euharistijskim prilikama (usp. SC 7).

Isusova prisutnost u Euharistiji je jedinstvena. Uzdiže Euharistiju iznad svih sakramenata i čini je vrhuncem duhovnog života. U Presvetom Sakramentu sadržani su istinski, stvarno i bitno Tijelo i Krv našega Gospodina Isusa Krista, s dušom i božanstvom, i, prema tome, čitav Krist. Ta se prisutnost zove stvarnom ne u značenju isključivosti, kao da druge ne bi bile stvarne, već po izvarednosti, jer je bitna (supstancijalna) te po njoj biva prisutan i čitav Krist, Bog i Čovjek. (Pavao VI. Mysterium fidei).

U ovom sakramentu Krist biva prisutan po pretvorbi kruha i vina u njegovo Tijelo i Krv. Crkveni su oci postojano svjedočili vjeru Crkve u moć Kristovih riječi i djelovanja Duha Svetoga za izvršenje ove pretvorbe. Tako sv. Ivan

Zlatousti izjavljuje: "Nije to čovjek koji čini da prinesene stvari postaju Kristovo Tijelo i Krv, već sam Krist koji je za nas bio raspet. Svećenik, slika Krista, izgovara one riječi, ali im Bog daje moć i milost. "Ovo je Tijelo moje" veli On. Te riječi pretvaraju prinesene stvari. A sv. Ambrozije kaže: "Budimo posve uvjereni da ovo što pred nama nije nešto što je oblikovala narav, već što je blagoslov posvetio, te da je veća moć blagoslova nego naravi, jer blagoslov mijenja samu narav. Kristova riječ koja je iz ničega mogla učiniti čega nije bilo, zar da stvari koje postoje ne može promijeniti u ono što još nisu bile? Više je, naime bićima sačiniti nove naravi nego ih mijenjati" (De mysteriis 9.50.52.).

Trid. sabor kaže: "A budući da je Krist, Otkupljitelj naš, o onom što je pružao pod prilikom kruha rekao da je zaista njegovo Tijelo, zato je uvijek u crkvi Božjoj bilo uvjerenje i to ovaj sveti sabor ponovo sada izjavljuje: po posvećenju kruha i vina zbiva se pretvorba sve supstancije kruha u suštinu Tijela Kristova, našega Gospodina i čitave suštine vina u suštinu njegove Krvi. Tu je pretvorbu prikladno i u pravom smislu katolička Crkva nazvala transsupstancijacijom" (DS 1642).

Isusova prisutnost počinje u trenutku pretvorbe i traje toliko dugo koliko traju euharistijske prilike. Krist je sav i čitav prisutan u svakoj prilici i u svakom njezinu dijelu, tako

da lomljenje kruha ne dijeli Krista.

Štovanje Euharistije. U misnoj liturgiji izražavamo vjeru u stvarnu Kristovu prisutnost pod prilikama kruha i vina, između ostalog, poklecanjem ili dubokim naklonom u znak klanjanja Gospodinu. Crkva je nastavila iskazivati to poklonstveno štovanje Euharistije ne samo u misi, nego i izvan njezinog slavlja čuvajući s najvećom pomnjom posvećene hostije, izlažući ih vjernicima radi svečanog štovanja i noseći ih u procesiji.

Svetohranište služilo je u početku za dostojno čuvanje Euharistije za bolesnike i nenazočne na misi da se mogu moliti i primiti pričest izvan mise. No s produbljanjem vjere u Kristovu stvarnu prisutnost u Euharistiji, Crkva je postala svjesna značenja tihog klanjanja Gospodinu u euharistijskim prilikama. Stoga svetohranište treba biti smješteno na osobito dostojnom mjestu crkve i treba biti napravljeno da ističe i pokazuje istinu Kristove stvarne prisutnosti u svetom sakramentu.

Veoma je prikladno što je Krist želio ostati prisutan u svojoj Crkvi na ovaj jedinstven način. Budući da je u svom vidljivom liku trebao ostaviti svoje, htio nam je dati svoju sakramentalnu prisutnost. Budući da se htio prinijeti na križu za naše spasenje, htio nam je ostaviti spomen te ljubavi "kojom nas je ljubio do kraja" (Iv 13,1), sve do kraja svoga života. Zaista, u svojoj

euharistijskoj prisutnosti on ostaje otajstveno prisutan među nama kao onaj koji nas je ljubio i predao sama sebe za nas (usp. Gal 2,20) i ostaje tu pod znakovima koji izražavaju i priopćuju tu njegovu ljubav. "Crkva i svijet imaju potrebu euharistijskog štovanja. Isus nas čeka u tom sakramentu ljubavi. Ne štedimo svoje vrijeme da idemo te ga susretnemo u činu klanjanja, u kontemplaciji punoj vjere i spremnoj da nadoknadi za velike grijeha i zločine svijeta. Neka naše klanjanje nikad ne prestane" (Ivan Pavao II).

Blagoslov s Presvetim

Fra Marko Duran

HODOČAŠĆENJE - SLAVLJENJE BOGA HODOM

U čovjeku oduvijek živi čežnja za Bogom. Stoga mu se nastoji i približiti na različite načine, želi ga osobno susresti, dodirnuti. U "punini vremena (Gal 4,4) sam Bog u Isusu Kristu i Duhu Svetome "silazi" među ljude i njima se dariva. On je posvuda nazočan, na svakom mjestu. Sve je proizišlo iz njegovih ruku i nema mjesta gdje Boga ne možemo susresti.

Međutim, postoje mjesta u kojima je Božja blizina vrlo naglašena. Njih ljudi posjećuju kako bi na osobit način susreli i upoznali Boga.

Svetišta

Vidimo kako i danas vjernici idu u određena sveta mjesta. Njih jednostavno nazivamo svetištima. Crkveni zakonik navodi kako se "nazivom svetište označuje crkva ili drugo sveto mjesto kamo mnogobrojni vjernici, iz osobita razloga pobožnosti, hodočaste s odobrenjem mjesnog ordinarija" (kan. 1230). Tako zakonik svetišta razlikuje od običnih crkava. Prema njemu, svetište može biti neka crkva ili sveto mjesto. A sveto mjesto jest mjesto namijenjeno za božansko štovanje ili pokop vjernika (kan. 1205.). Crkva ili sveto mjesto mogu biti svetište ako se u njima obavljaju pobožnosti, koje mogu poprimiti različite oblike kao što su molitva, žrtva, post i hodočašće.

Pojam svetišta dolazi u hrvatski jezik prema latinskom pojmu sanctuarium, što prevodimo riječju svetište, a ima određen odnos sa svetim. U hrvatskom jeziku za ta mjesta imamo i naziv prošteništa. On je više uobičajen na hrvatskom sjeveru. Riječ je to koja izražava jednu od važnih oznaka zbog čega netko hodočasti u svetište. Vjernički puk, naime, hodočasti da bi u određenom svetištu postigao oprost. A "oprost je otpuštenje pred Bogom vremenite kazne za grijeha čija je krivnja već izbrisana, što je vjernik, prikladno raspoložen i pod sigurnim i određenim uvjetima, postiže pomoću Crkve, koja, kao služiteljica otkupljenja, ovlašteno dijeli i primjenjuje blago Kristovih i svetačkih zadovoljština" (kan. 992). Tijekom povijesti crkvene su vlasti udjeljivale vjernicima koji u određene dane i uz određene uvjete pohode neka svetišta i crkve, posebne oproste za

njih i za njihove pokojnike. To je, među ostalim, i poticalo vjernički puk da hodočasti u neka sveta mjesta. Uz uvjet da se ispovijede, pričeste, sudjeluju u određenoj pobožnosti i izmole Vjerovanje, Oče naš, Slava Ocu, Zdravo Marijo ili koju drugu molitvu po volji na Papinu nakanu, i u ovoj jubilejskoj godini vjernici mogu dobiti oproste ako hodočaste, odnosno posjete jednu od rimskih bazilika ili jednu od bazilika Isusova groba, rođenja ili navještenja u Svetoj Zemlji ili stolnu ili za to drugu određenu crkvu u svojoj biskupiji ... U šibenskoj biskupiji određena je za mogućnost dobivanja oprosta, među ostalim, Gospina crkva na Visovcu.

Vjerojatno riječ prošteništa nastaje od glagola prositi, u značenju tražiti, moliti. Puk, naime hrli u neko svetište najčešće zbog potrebe da nešto od Boga isprosi, izmoli, po zagovoru bl. Djevice ili sveca kome dolazi.

Hodočasnici

Kažemo kako u svetišta vjernici hodočaste. Hodočasnik je vjernik koji svojim hodom časti Boga, ide u svetište, posjećuje sveto mjesto. To je pobožni putnik koji zapravo pobožno pohodi ili putuje u neko svetište, u kojemu će ostvariti prisnu vezu s Bogom. Od te veze očekuje i određen spasonosni učinak, posebnu milost za ovozemaljski ili vječni život. Hodočašće je ujedno slika prolaznosti zemaljskog života i usmjerenosti na vječni. Čovjekov je život, naime, stalan hod (usp. Kol 2,6), kako bi, zajedno s Kristom, ušao u nebesko svetište (usp. Heb 9,12).

Srednji vijek razlikuje tri vrste hodočasnika. Prvi su palmieri, koji su išli u Svetu Zemlju i iz nje se vraćali s palmama iz Jerihona, drugi su romei, koji su hodočastili na Grobove mučenika u Rim, a treći pellegrini, koji su hodočastili u Santiago de Compostela u Galiciji, "hodočasniku" u pravom smislu riječi, sv. Jakovu Apostolu. Dante Alighieri (+ 1132) veli na jednom mjestu kako se "u pravom smislu ne bi mogao zvati hodočasnikom tko nije išao prema kući sv. Jakova" u njegovo svetište u Composteli.

Pojam svetišta i hodočašća uvijek je u međusobnoj ovisnosti, do te mjere da sveto mjesto

ne može ni biti svetište ako u nj ne dolaze hodočasnici.

Svetišta privlače hodočasnike iz različitih razloga. Možda su se u njima zbili neki sveti, za vjeru važni događaji ili se u njima čuva uspomena na kakav sveti čin, na neko ukazanje ili se u njima posebno časti kakva sveta slika ili kip ili se s osobitom skrbi čuvaju neke relikvije ili su se na tom mjestu dogodio neki izvanredan Božji zahvat... Bilo kako bilo, na tim mjestima Bog vjerničkome puku na poseban i providonosan način očituje svoju nazočnost preko svojih odabranika i miljenika. U njima u određenom vremenu i posebnim prilikama pokazuje svoju slavu. Zbog toga se neko svetište može prepoznati

jedino očima vjere.

Klanjatelji Bogu

Čovjek je u svojoj naravi selilac. Ne može mirovati, stajati na jednom mjestu. Osjeća snažnu potrebu o hodađu. Hodočašćenje je prastari način štovanja Boga pa postoji, kao oblik pobožnosti, gotovo u svim religijama.

I u kršćanstvu hodočašća zauzimaju istaknuto mjesto već od prvih stoljeća. Usprkos tolikim različitostima u svim religijama postoji jedan temelj koji ih povezuje, a to je: hodočasnik je putnik. Svjestan je kako i na fizičkom i na duhovnom području mora proći određeni put, drukčiji od svagdanjega. Njime prekida odnos s onim svagdanjim u

životu. Put nameće h o d o č a s n i k u odvajanje i žrtve, ali proširuje njegov pogled. Hodočasnik izlazi iz sebe i onoga što mu je domaće, ostavlja svoj dom i okolicu, svoju s v a k i d a š n j i c u . Prihvća putovanje prema vani, a u isto vrijeme živi unutarnje iskustvo duhovnoga rasta.

S v a k o hodočašćenje ima svoje razloge i svoju svrhu. Tako netko ide na hodočašće kao na čin pokore, radi stjecanja oprosta,

molitve, obreda, zavjeta ili zahvale za uslišanja i dobivene milosti.

Dobra za koja hodočasnik moli vrlo su različita. Idu od ozdravljenja od neke bolesti preko sreće u ovozemaljskom životu do postignuća života vječnoga.

Hodočasnik redovito i ide u neko svetište zbog duhovne potrebe i molitve. Odmah po dolasku u svetište najprije se mire s Bogom u sakramentu ispovijedi kako bi se s Bogom što više sjedinili u misnom slavlju, slušajući Božju riječ i pristupajući k stolu Gospodnjemu.

Nema hodočašća bez žrtve i odricanja. Već dan prije vjernik zna provesti u postu i nemrsu . U znak zahvalnosti ili kao zavjet u svetištu daje da se na njegovu nakanu slavi sv. misa. Upalit će i voštanicu, dat će milostinju. Nerijetko ostavlja i druge darove. Sudjeluje u ophodu, obilazi oko svetog lika i nerijetko na golim koljenima. Dodiruje i ljubi predmet koji se štuje.

Pobude hodočašćenja mijenjat će se prema prilikama u kojima se živi. Tako će one izvirati iz nesreća i drugih nepogoda, a mogu biti uvjetovane i osobnim razlozima, kao što je ranjavanje ili bolest, nevolja u braku, neprilike pri studiju, na radnom mjestu, u obitelji, u životu uopće...

Kroz prvih deset stoljeća hodočašćenje je povlastica imućnijih. Malo kršćana hodočasti, osobito u udaljenija svetišta. To može samo elita, izabrani i bogati.

Fra Gervais Biringanine Kasole i župnik

Hrvati i hodočasnici

I hrvatski katolici prihvaćaju hodočašćenje kao osobit izraz svoje kršćanske pobožnosti. Naša povijest obilježena je patnjom i krvlju. U teškim trenucima, naši stari nalazili su sebi kutak utjehe i okrepe upravo kao hodočasnici u Gospina svetišta. Sebe i svoje njoj su preporučivali u zagovor. A vrlo brzo nakon što su oprani u vodi krštenja susreću se i po hodočasničkim središtima diljem svijeta.

Najstarija izvješća o hodočašćima vjernika iz hrvatskih krajeva izvan domovine susrećemo u 9. st. Tako Dinko Ranjina (+1607.), uz godinu 843. u svojim "Annali di Ragusa" spominje hodočašće svećenika Ivana na Isusov grob u Jeruzalem. Hrvati hodočaste i na apostolske grobove u Rim. Ne znamo točno kad počinju, ali vjerujemo ipak brzo nakon doseljenja na Jadransku obalu, otkada imamo svjedočanstvo o prvim vezama Hrvata sa Svetom Stolicom. Na prvom Jubileju g. 1300. Dante Alighieri (+1321.) zadivljen je njihovom pobožnošću i zanosom, što ovjekovječuje u svojoj "Božanstvenoj komediji".

U 9. st. susrećemo trojicu hrvatskih knezova kao hodočasnike u Cividale (Čedad), središte akvilejske patrijaršije, na sjeveroistoku današnje Italije. Hrvati dolaze i u Santiago de Compostela u današnjoj Španjolskoj. Imamo o tome brojne podatke od 15. st. i kasnije. Krajem srednjeg i početkom novog vijeka Hrvati su poznati i kao hodočasnici na

Molitva za blagoslov

grobove svetaca. Idu tako sv. Antunu Padovanskomu u Padovu, sv. Antunu u južnofrancuski grad Vienne, kuda je vodio poznati put za Santiago de Compostela, sv. Bernardu u Apuliju ili u Aquilu u Abruzzima, sv. Mikoli u Bari te sv. Sigismundu u Prag. Bilo je sigurno i drugih mjesta kamo su hodočastili, ali ona su manje poznata.

U zamahu crkvene obnove nakon Tridentskog sabora, uz Rim, Loreto predstavlja najprivlačnije hodočasničko mjesto za vjernike iz hrvatskih krajeva, i to na poseban način od 15. do 20. stoljeća. Često Hrvati hodočaste i u Asiz, a novo doba donosi nova svetišta, Luřd, Fatima, Czestochowa... ali i način hodočašćenja. Koriste se brža prometna sredstva. Sve to omogućuje i hrvatskim katolicima da hrle češće i u velikom broju u ostala europska svetišta.

Turizam je stvorio nov način obilaženja pojedinih mjesta i zemalja. To je vrsta bijega da bi se prekinula jednoličnost života i

blagostanju modernoga društva. A hodočašće nije bježanje, nego hod prema određenom cilju, ali pod utjecajem turizma može na žalost postati pohod muzeju, zbirci slika ili nabožnih predmeta te izgubiti pokornički vid. Da bi postalo svojevrsna evandeoska obnova i vrijeme za prenošenje kršćanskih vrednota, potrebno je prihvaćati znakove novog vremena i hodočašća organizirati na najbolji mogući način: nastojati očuvati njihov religiozni značaj. Treba u hodočasnicima podržavati svijest kako se nalaze na svetom putovanju i potruditi se da se hodočašće održi na takvoj razini. Za njih bi se u svetištu moralo upriličiti dostojno bogoslužje i održati prikladna propovijed. Ako se k tome istaknu prave vrijednosti sakramenta pokore, duhovni plodovi neće izostati. Hodočašće će u sudionicima probuditi iskrenu želju za istinskim susretom s Bogom.

P. Lubina

DVA LI

NAŠ

STVARNO

S jedne strane
katastrofa, smeće, o
smrt ... s druge strane
oko naših crkava...

S jedne strane
nacionalna ... stam
strane svijest z
uređenijim, ug

ALICA

NAŠE

RNOSTI!

strane ekološka
eće, otpad, nered,
e strane, novi izgled
ava...

strane, kulturna,
sramota, s druge
est za ljepšim,
ugodnijim ...

KRISTOV KRIŽ

U korizmi, posebice u Velikom tjednu u središtu liturgije nalazi se križ. Na Veliki petak katolici se vjernici klanjaju križu te ga ljube izražavajući i svoje poštovanje i zahvalnost Kristu koji je za spas svijeta umro na drvu križa.

Starim Rimljanima križ je bio sredstvo mučenja i ubijanja, ali toliko sramno da su na križ završavali samo robovi i pogani. Rimski građanin, ma koliki bio zločinac, nije mogao biti osuđen kaznom na takvu smrti. U ono vrijeme, prije Isusove smrti, križ je bio, dakle, znak sramote i najgore smrti.

Možda se pitamo: zašto je onda Isus prihvatio tu najgoru sramotu - smrt na križu? Za dati pravilan odgovor treba znati da je Isusovoj smrti prethodio strašan ljudski grijeh, zlo, otpad od Boga i da je zbog toga ljudski rod čekala kazna vječne smrti. Međutim, Božja ljubav i njegovo neizmerno milosrđe spasilo je, otkupilo je grijешni ljudski rod.

Mjesto nas u smrt je otišao sam Božji Sin, Isus Krist. Iz ljubavi i solidarnosti prema ljudima prihvatio je najsrमतniju smrt čime je dokazao koliko nas voli i koliko mu je stalo do čovjeka. "Ni svoga Sina nije poštedio, nego ga je predao za nas." Isus će reći: "Nema veće ljubavi od ove: dati svoj život za svoje prijatelje. Vi ste prijatelji moji."

Ta i takva Isusova smrt spasila je svijet. Da je umro obični čovjek, ništa se ne bi posebno s nama dogodilo, ali, Isus nije samo čovjek, on je i Bog, njegova božansko-ljudska smrt donijela je pobjedu nad smrću i uvela nas je u uskrsnuće. Od tada je za nas kršćane križ znak spasenja, znak Božje ljubavi do beskraj, znak potpune pobjede. Po Isusovoj smrti na križu opet nam je otvoreno nebo, izmireni smo s Ocem i možemo mirno i smisleno živjeti na ovoj zemlji, što označavaju dvije križne grede: vertikalna put prema Bogu i horizontalna put prema bližnjemu. Da bi se ostvarilo jedno i drugo, dakle spasenje, trebat će muke, žrtve, umiranja ... Stoga je Kristov križ za sva vremena aktualan i tko pomisli da može postići spasenje bez križa, vara se. Isus je kazao: "Tko hoće biti moj učenik,

nek uzme svoj križ i nek ide za mnom". "Kad budem podignut sa zemlje (križ), sve ću privući k sebi!"

Današnji hedonistički mentalitet opire se križu, što se može nazrijeti i u Crkvi gdje se žele čuti samo neke lagane teme zaobilazeći Kristov križ. Bilo je slično i u Pavlovo doba pod utjecajem grčke filozofije u Galaciji, pa im on piše: "O bezumni Galaćani, tko li vas općara? A pred očima vam je Isus Krist bio ocrtan kao Raspeti." Slično je napisao i Korinćanima: "Krist me poslao

navješćivati evanđelje, i to ne mudrošću besjede, da se ne obeskrijepi križ Kristov". Sveti Pavao navješća Raspetoga u kojem se otkriva Božja ljepota: "I Židovi znake ištu, i Grci mudrost traže, a mi propovijedamo Krista raspetoga. Židovima sablazan, poganima ludost, pozvanima pak, i Židovima i Grcima - Krista. Božju silu i Božju mudrost".

Dakle, kršćanin treba prihvatiti cjelokupno evanđelje, čitavog Krista, bez otklanjanja onog što nam po ljudskoj naravi i logici na ide. U središtu evanđelja i spasenja stoji križ. Samo po njemu možemo doći Ocu.

Miljevčani su u svojoj povijesti nosili svoj križ združen s Isusovim križem. Usprkos progonima, žrtvama, ratovima, oni su ostali vjerni Kristovom križu, zato im ne može izostati ni Uskrs. Znamo da patnja i muka naroda i pojedinca, ako su povezani vjerom i milošću s

Kristovim patnjama, i njegovim križem nisu prokletstvo, već blagoslov i zalag spasenja.

U Miljevcima se planira podignuti jubilarni križ. On bi trebao objediniti sve miljevačke križeve, osobne i zajedničke i biti vidljivi znak jedinstva s Raspetim, Isusom Kristom koji po križu spašava Miljevce. Samo je u tom znaku moguća trajna pobjeda. "In hoc signo vinces!" (U ovom ćeš znaku pobijediti!).

Naš hrvatski pjesnik Kranjčević lijepo je to izrazio stihom:

"I gledaju kaplju rujnu,
Što iz iz Tvojeg srca kaplje,
O, Gospode, oprost čujem,
Što ga tvoja usna šapće.
I osjećam, što Ti zbori
Od očiju suza vruća,
Da ne može nikad biti
Bez Golgote uskrsnuća.

S. P.

INTERVJU SA NAŠIM MILJEVCANIMA KOJI ŽIVE I RADE U DIJASPORI

Intervju sa Šimom Vranjkovićem, biznismenom iz Kanade.

Župnik (unaprijed Ž.): **Molim Vas, hoćete li se predstaviti?**

Šime Vranjković (unaprijed Š.V.): Ja se zovem Šime Vranjković, rođen sam 1944. godine u Širitovcima. Sada živim i radim u Kanadi.

Ž.: *Gdje ste završili osnovnu i srednju školu i studij, ako ste išli na fakultet?*

Š.V.: Završio sam osnovnu školu u Širitovcima i Drinovcima, a kasnije zanat u Drnišu.

Ž.: *Koji zanat?*

Š.V.: Mehaničar.

sam zadovoljan.

Ž.: *Imate li obitelj?*

Š.V.: Imam ženu Anku, r. Brajković iz Dubravica, i četvero prekrasne djece, dva sina Zorana i Antu, i dvije kćeri Kristinu i Marinu. Jedan je sin završio ekonomski fakultet, drugi je mehaničar, a curice idu u školu, žena mi je domaćica i radi sa mnom u biznisu.

Ž.: *Kad ste zadnji put bili u Domovini na odmoru?*

Š.V.: Bio sam prije dvije godine. Ono poslije rata. Dosta se promijenilo, dosta ide prema pozitivnoj strani. Tako da ljudi žive neloše. Miljevci se izgrađuju, ljudi

rade, da je malo više posla bilo bi bolje.

Ž.: *Jeste li vidjeli i druge krajeve naše Domovine?*

Š.V.: Nisam puno putovao po Hrvatskoj. Sada sam došao, jer mi je bolesna majka.

Ž.: *Koga imate, ovdje u Domovini?*

Š.V.: Imam majku, brata, dvije sestre, dva sinovca, netijaka i dosta veliku rodbinu.

Ž.: *Mislite li na povratak u Domovinu, Miljevce ili negdje drugdje?*

Š.V.: Možda, malo kasnije, ne sada.

Ž.: *Želite li nešto poručiti čitateljima našega lista "Miljevci"?*

Š.V.: Preporučio bih našim Miljevcanima, koji žive i rade vani da pomognu pri objavljivanju ovog lista, ali isto tako i da ga redovito čitaju.

Ž.: *Što očekujete, kako će biti u trećem tisudljeću?*

Š.V.: Bit će puno bolje.

Ž.: *Gospodine Šime, hvala Vam, Vi ste prvi koji ste dali intervju za naš župni list "Miljevci", nadam se da će i drugi Miljevcani koji žive po svijetu rado sa mnom razgovarati i na taj način pridonijeti raznovrsnosti našega lista.*

Š.V.: Hvala i Vama, srdačno pozdravljam sve čitatelje župnog lista "Miljevci".

Obitelj Šime Vranjkovića

Ž.: *Čime se sada bavite?*

Š.V.: Od 1985. godine imam Volvo servis u kojem radi šest radnika.

Ž.: *Recite, molim Vas, kada ste i zašto otišli u Kanadu?*

Š.V.: Otišao sam u Kanadu kad sam došao iz vojske. Nije bilo posla u bivšoj Jugoslaviji, zato sam napustio Hrvatsku, "trbuhom za kruhom", najprije sam otišao u Austriju i tamo sam bio jedanaest mjeseci, 1967. godine odlazim u Kanadu.

Ž.: *Kako ste se snašli?*

Š.V.: Prvih godina radio sam u Volvo servisu, a onda sam otvorio svoj biznis, dobro mi ide i jako

RJEČNIK TOPONIMA MILJEVACA

Na prostoru južnije od Promine (otprilike od bijele ceste Trbounje - Foča i dalje crtom do rijeke Krke) omeđen sa zapada i juga tokom rijeke Krke, a s istoka Čikolom čovjek je bio nastanjen - po svemu sudeći - od prethistorije do danas. U različitim epohama ti su ljudi pripadali i različitim etnikumima i civilizacijama. U dolinama Krke i Čikole kao i na geografski otvorenim prostorima uz te rijeke nastajala su manja naselja i isto tako nestajala. O tome, dakako, svjedoče i poneki sačuvani nazivi, odnosno malobrojni prežiči iz jezika etnikuma koji su prethodili nastanjivanju hrvatskoga stanovništva u te krajeve (Babine, Gradina, Krka, Grebine, Počivaljka).

Nažalost, područje Miljevaca u arheološkom i povijesnom, kao i u etnografskom smislu nije uopće istraženo. I dok za neka znanstvena istraživanja nikada ne mora biti kasno (kao npr. arheološka) dotle je za neka vrijeme već prošlo (kao npr. kod etnografije). Da bi se mogli orijentirati u prirodi i snalaziti u svakodnevnom životu ljudi su označavali (imenovali) planine, brda, rijeke, potoke, gajeve, zemlje, vode, puteve i gotovo sve što ih okružuje. Život se stoljećima, daleko više nego danas, odvijao na otvorenom i zbog načina privređivanja (obrada zemlje: hvatanje u privatni posjed zajedničkih seoskih površina - ogrede, izmičine; krčenje gajeva - krčevine; ispaša i čuvanje stoke; putovanja - pretežno pjesice itd.) i uopće zbog načina života.

Usljed podmaklih nekih bitnih društvenih procesa u hrvatskom društvu, a koji su zahvatili, barem u stilu života, i miljevački prostor - naročito u drugoj polovini 20. stoljeća, kao što su deagrarizacija, industrijalizacija i širenja elemenata urbanizacije i u seoska naselja, bitno je promijenjen i način rada i način života stanovništva Miljevaca. U takvim uvjetima pomalo se gube i padaju u zaborav nazivi zemalja, pašnjaka, gajeva, voda, puteva, a i drugi toponimi. Toponimi su, kako je smatrao primjerice Humboldt, "najstariji i najtrajniji spomenik". U tim nazivima, stotine i stotine Miljevcana, ostavilo je tragove svojih života "protkanih s nešto malo radosti, mnogo muke i malo nade". U njima se zrcali povijest i jezik tih ljudi, njihova kolektivna svijest i poimanje ne samo prostora nego i svijeta. Pored promijenjenog načina života, svijest o toponimima, odnosno njihovo praćenje u narodu ugrožavaju i promjene pejzaža (ceste, građevine i sl.). Zbog svega toga krajnje je vrijeme da se popišu i objave ti najstariji jezični i kulturni spomenici Miljevaca.

Svrha objavljivanja ovakvog Rječnika je dvojaka: (1) da se otmu zaboravu do sada sačuvani toponimi i sačuvaju dalje za buduće generacije, (2) da se potaknu čitatelji lista "Miljevci" na suradnju u prikupljanju toponima s prostora Miljevaca.

U vezi s tim zamolili bismo čitatelje da strpljivo sačekaju objavljivanje Rječnika (od A do Ž), a potom da popis toponima (naziva/imena) koji su njima poznati, a eventualno ne budu sadržani u ovom Rječniku, pošalju Uredništvu župnog lista "Miljevci".

Zasiurno ovdje nisu svi nazivi, pogotovu svi mikrotoponimi. Stoga su sugestije, pogotovu zbog dvojnih naziva istih točaka (npr. naziv Kuline za stanovnike Širitovaca, a Štanderovac za stanovnike Bristana; Usin dolac za Miljevcane, a Miljevački dolac za Prominje; odnosi se na iste toponime) dragocjene.

Napomena

Toponimi, osim iznimno, nisu označeni po selima, a samo su imena sela napisana velikim slovima.

A	Bajem	Brezdanka	Bunarići
Aleksina ogredica	Balek; Kod Baleka	Brezdanka	Bunarina
Andrijana / Jandrijana	Banduzice	Brig	Burinca
Anna metaljka, Anina metaljka	Bare (Na barom. u Barom. sa Bara)	Brigovi	Burnovac
Anteškov Repelj	Barek	Bristi	
Antičeva koštela	Barenov vrt	Bristovača	C
Antunovac	Barice	BRIŠTANI	Centrala
Ašpel	Barin vinograd	Brištanske bare	Cipac/Cipci
	Bašići	Brizine (Br.)	Colina ogreda
B	Bedrenuše	Brizine(D.)	Colinovac
Babićeva jaruga	Bičina kućerica / kod Bičine kućerice	Brkaši	Colinovka
Babin grad	Bila njiva	Brna (Brina)	Crkvena njiva
Babina (jaruga)	Bila vlaka	Brnistre	Črljenica
Babina greda	Bilica	Brzdarine	Crvena zemlja
Babine	Blakšuše	Bubalov progon	Cvitina greda
Bačići - zaselak u Drinovcima	BOGATIĆI	Bubalove jare	
Bačići (i Bačići u B.)	Bogočin	Bud(i)mir (Brištani)	Č
Bačića bunar (u značenju: Bačića Bunar)	Borići	Budim (Brištani)	Čajica mala
Bačnovac	Borje (D.)	Budim (Drinovci)	Čajica velika
Bagine njive	Braština (2x Drinovci)	Budim (Širitovci)	Čatranjka i čatrnja
	Braština (Širitovci)	Buk	Čavica bare i Čavčića bare
		Bunar	Čevanjkuše
		Bunari na sadovima	Čevanjkuše (Iviča)

Čevanjkuše)	Donji Bristani	DŽ	Gornji Skelini
Čikolja	Donji bunar	Džajnovac	Gornji Vlačici
Čujin vinograd	Donji dočići	Dželalića gaj	Grab
Čunići - zaselak u	Donji gaj	Dželalije	Grabi
Čaočinama	Donji Galici (Pavišići)	Đ	Grabica kose
Cupin dolac	Donji jago(d)njaci	Đordin	Grabica ogreda
Č	Donji putac	E	Grabova jama
Čemerac	Donji Skelini	Ekonomija	Grabovača
Čimovac	Donji Vlačici	G	Grad
Čučinca i(li) Čučnovka	Drač (lokal. uz c. Drniš - R.	Gaj	Gradina
Čuskijaš	Slap)	Gaj Čorašovica	Gradevci
D	Drač (lokva)	Gajć	Gravište
Deranji/Deronji	Dračovac	Galdinuša	Grebine (Bristani, oko
Deranjska ulica	Draga i Drage	Glavica	Perazovaca)
Deranjuša	Drage (Ključ; ogrede)	Gluešova ogreda	Grebine (Ključ, ogrede)
Deranjuše	Dražica	Gnjila / U gnjili	Grebine (Širitovci)
Dev(i)ća mula	Dražice	Gnjila	Greška
Di voda spliva	Drinovačke kose	Gnjilovača	Grimi
Didovina	Drinovačka lokva	Golubinka	Gusterna
Doc	Drinovački gaj	Golubinke	Gusterne
Doc (Br.)	DRINOVC	Gornja Krka	Gusti grm
Doc (D.)	Dubina Duboka kamenica	Gornje ogrede	Gusti grmi (u Ljuljovcu)
Doc (vinogradi uz Krku)	Duboki dolac	Gornje Torine	Guš(i)na zidina
Dočić	Duboki vrta	Gornji Bristani	Guvnina
Dočići	Dubovi	Gornji bunar	Guvništa
Dočine	Dubrova	Gornji dočići	H
Dola	Dučinca (Ključ - njive)	Gornji gaj	(H)Rvace
Dolac	Dugulja	Gornji grabi	
Donja Krka	Duilove torine	Gornji jago(d)njaci	
Donjakuša	Duilovac	Gornji putac	
"Donja sela"	Dukina ogreda		
Donje Torine	Dunjaci, Donjaci		

Dr. sc. Šime Pilic
(nastavlja se...)

Ujed pauka (*Latrodectus tredecimguttatus*, crna udovica)

Otrovanje ujedom pauka, odnosno paukovim otrovom, naziva se arahnidizam ili araneizam. Od 30 tisuća vrsta paukova, čovjek može naškoditi njih stotinjak. U Europi, a i u Hrvatskoj u priobalnom području, najotrovnija je ženka pauka *Latrodectus tredecimguttatus*, u nas poznata i nazvana imenom crna baba ili crna udovica.

Najviše prigoda za susret čovjeka s paukom ima za poljoprivrednih radova, naročito za vrijeme žetve i vršidbe, ali i u nekim drugim okolnostima, npr. kod sjedenja na travi, kampiranja, kod radova sa sijenom i vinovom lozom, kod čuvanja stoke. U priobalju Hrvatske odrasle ženke nalaze se u prirodi od sredine lipnja do rane jeseni. U rano ljetu mladi pauci postizu spolnu zrelost, a nakon oplodnje ženka obično ubija mužjaka (kanibalizam), odlaže jajašca u čvrstu okruglastu mrežu iz kojih se kasnije razvijaju paučići. Pauk gradi svoju mrežu na tlu, na zaštićenom mjestu, ispod kamena, nadvijenog ruba jarka ili grane.

Otrovni aparat latrodektusa sastoji se od šupljih štipaljki (helicera), otrovnih zlijezdi i njihovih izvodnih kanala. Štipaljkom pauk probije kožu (ujed ili "ubod") i iz unutrašnjosti zlijezda izbrizga otrov u tijelo žrtve (čovjek). Otrov ima specifično djelovanje na pojedine sustave, osobito na živčani sustav, ali djeluje i na čitav napadnuti organizam. Puna klinička slika ima dramatičan tijek. Prevladavaju simptomi i znakovi živčanog sustava. Ugriz pauka je obično lagan, iako neki autori spominju i pojavu oštre boli na mjestu uboda. Većina bolesnika i nije znala za ujed pauka, a u vrijeme incidenta bili su zablavljeni radom u polju, tako da pauka ili nisu vidjeli ili nisu prepoznali njegov ujed, misleći da su se uboli na trn ili travu. Bolesnici koji su bili ujedeni na spavanju nisu se budili sve dok se nisu pojavili teški opći simptomi (jaka bol), a sam ujed nije bio dostatan za buđenje. Od trenutka ujeda do pojave prvih simptoma protekne desetak minuta do jednog sata, ponekad i više sati, a iznimno odmah nakon ujeda bolesnik osjeća paljenje i grčeve u ujedenom području. Tipična je rana bol u regionalnim limfnim čvorovima, a potom se bol širi u područje pasa, pa u križa, trbuh, bedra i potkoljenice. Bolesnik osjeća stezanje i pritisak u prsnom košu, koža je obilvena hladnim i ljepljivim znojem, drhti, ponekad se kože i grće mišići tijela, ne može stajati, niti sjediti, a zbog jakih bolova sklon je i bacanju po krevetu, uzdiše, zapomaze, ponaša se kao da će umrijeti (strah od smrti). Ovakvi simptomi traju prvih 24 sata. Poslije bol popušta i "silazi" u stopala, uz osjećaj žarenja u tabanima. Tako se drugog dana može bolesnika zateći kako sjedi u krevetu, zacrvenjena lica i otečenih kapaka, iscrpljen od bolova i nesаницe, ali ne tako više uznemirenog izgleda, iako se i dalje tuži na bolove u nogama i stopalima i na žarenje u tabanima... Trećeg dana bolesnik se obično osjeća mnogo bolje, ali još uvijek ističe bolove u stopalima i žarenje u tabanima, osjeća trnjenje i glavobolju, uz umor i obnemoglost. Nakon nekoliko dana u nekih bolesnika može se uočiti osip po koži tijela. U neliječenih bolesnik traje u prosjeku sedam dana, a u nekih bolesnika i kraće vrijeme ili znatno duže, sve do tri tjedna. Smrtni ishod je tek rijetkost, ali u nekih bolesnika, osobito u sranjih bolesnika i onih s visokim tlakom, mogu nastupiti komplikacije koje će prouzročiti smrt.

U liječenju glavnu ulogu ima odgovarajući antilatrodectički serum, koji dovodi do brzog ozdravljenja. Svi drugi lijekovi (analgetici, kalcij, kortikosteroidi, mišićni relaksansi) od manjeg su značenja.

U prevenciji ujeda pauka značajan je zdravstveni odgoj (obavještanje pučanstva o pauku i njegovu ujed), mehanizacija poljoprivrede, zaštitna odjeća i uništavanje paukova (suvremeni insekticidi).

Doc. dr. sc. med. Boris Dželalija, infektolog

DR. FRANJO TUĐMAN DVA PUTA NA MILJEVCIMA

Prvi predsjednik neovisne, samostalne i suverene Republike Hrvatske - izabran na prvim demokratskim izborima 1990. godine za predsjednika Predsjedništva Socijalističke Republike Hrvatske, a potom na neposrednim predsjedničkim izborima 1992. i 1997. godine za predsjednika Republike Hrvatske - dr. Franjo Tuđman dvaput je posjetio Miljevce. Oba puta na narodnom zboru u Drinovcima održao je govor: prvi put 1971., a drugi put 1990. godine.

Iz govora održanog 1971. godine uredništvo (zahvaljujući i Anti Kulušiću) raspolaže samo ovim dijelom :

"...tuda zastava je uvijek znak tuđega gospodstva. Pod tuđom zastavom, govorio je Stjepan Radić, ne ide se ni u svatove ni u rat. A naša hrvatska znamenja - hrvatski grb i hrvatska zastava - znak su opstojnosti hrvatskog naroda na ovome tlu, jer naša je majka samo naša hrvatska domovina.

Kao što se dijete, kad jednom prohoda, ne može više prisiliti da puže, tako se i jedan narod, kad dođe do svoje svijesti, ne može više prisiliti da sluša hegemonizam i da se podvrgava tuđoj vlasti".

Kao predsjednik Hrvatske demokratske zajednice dr. F. Tuđman bio je glavni gost Osnivačke skupštine i narodnoga zbora HDZ-a Miljevci 4. ožujka 1990. godine. Skup je otvorio i vodio Branko Malenica, a uvodni govor održao je Stipe Čipčić, predsjednik Izvršnoga odbora HDZ-a Miljevci.

Na prostoru između crkve Imena Isusova i nove školske zgrade okupilo se mnoštvo ljudi, koje je svoje oduševljenje dolaskom dr. F. Tuđmana iskazalo dugotrajnim pljeskom i skandiranjem njegova imena. To se

veoma često ponavljalo i tijekom njegova govora i na završetku.

Obraćajući se, kako je rekao, dragim Miljevcanima, istaknuo je da je drugi put među njima jer mu je boravak na Miljevcima 1971. ostao u najljepšoj uspomeni. Tada smo otkrivali spomen-ploču Stjepanu Radiću. Bilo je to poslije onog malog oduška od 1946. godine do 1971., kada je hrvatski narod mogao napokon podsjetiti se na hrvatsku povijest, rekao je dr.

narod.

Zato je i na skupu u Drinovcima ponovio da HDZ nije za ustaštvo, fašizam, neonacizam..., ali da hrvatski narod, kao i svi drugi narodi, ima pravo odlučivati o svojoj sudbini, ima pravo na svoju državnost i samoodređenje.

Govoreći opširnije o politici Stjepana Radića, kazao je da taj političar nikad nije odustao od toga da hrvatski narod mora imati svoju

Dr. Franjo Tuđman na Miljevcima 04. ožujka 1990.

Tuđman i dodao da se mogu sramiti oni koji su razbili ploču, ako su još među nama.

U nastavku svoga govora kazao je da nikakva sila ne može skršiti hrvatski narod, te da smo skupo platili ono što se zbivalo od 1971., ali i da smo stekli golemo iskustvo u demokratskom opredjeljenju.

Veliki dio izlaganja posvetio je reagiranju sredstava javnoga priopćavanja na Prvi opći sabor HDZ-a u Zagrebu (održan tjedan ranije). Bio je to, kako je kazao, pokušaj besramnoga obmanjivanja hrvatskoga naroda, izopačeno i najogavnije iznošenje laži. A taj skup je, obrazložio je i zašto, bio povijesni događaj za hrvatski

republiku i svoju pušku na svome ramenu i lisnicu u svome džepu. Govorio je i o politici Vladka Mačeka i HSS-a, napominjući da je i Maček 1939. poručio da hrvatski narod hoće slobodu, suverenost.

Poduže je govorio i o stanju u bivšoj Jugoslaviji od 1918. do 1945. godine i dio svoga izlaganja zaključio rekavši da će HDZ nastaviti politiku A. Starčevića, S. Radića i HSS-a, ali i politiku hrvatske ljevice - hrvatskih komunista koji su revolucijom htjeli ostvariti samostalnu federativnu državu Hrvatsku. Svoje izlaganje o NDH i o Anti Paveliću, koji je, kako je rekao, prodao dijelove svoje države i koji je

počinio zločine, zaključio je riječima: Ne branimo zločine i kvislinšku tvorbu NDH, ali govorimo istinu da je hrvatski narod htio svoju državu, a jedno je režim, a drugo je država.

Oni koji ne žele prihvatiti hrvatstvo, kazao je, služe se istim metodama kojima su se služili i oni prije pedeset i više godina.

Objasnio je da HDZ ne želi rušiti avnojske granice Jugoslavije, da ne svojata BiH (koja je, prema ustavu, i država hrvatskoga naroda), da ne negira nacionalnost Muslimanima (danas: Bošnjaci, op. a.), ali je stranka reagirala na porušene avnojske granice unutar Jugoslavije (od Vojvodine do Kosova i Crne Gore) i na najavljene karte Velike Srbije. Prema tim kartama, kazao je, od Hrvatske bi malo ostalo nešto oko Zagreba, a i

to bi neki htjeli dati Sloveniji, a Istru i Dalmaciju Italiji. Dakle, dok nitko ne dira postojeće granice, i HDZ će ih poštovati. Ali, istaknuo je, ako se ispostave planovi Velike Srbije, onda će HDZ biti ta koja će i hrvatskom narodu i svijetu kazati da se hrvatska država ne može svesti samo na granice ove i ovakve Socijalističke Republike Hrvatske, koju su podijelili kao Bangladeš. Ako dode do promjena granica, neka narod BiH sam odluči referendumom gdje mu je mjesto, jer postoji zajednička odgovornost za zajedničku sudbinu. Napomenuo je da se jezično, teritorijalno i po povijesnoj sudbini muslimansko stanovništvo ne može izdvojiti iz sastava hrvatskih zemalja, a i 2. svjetski rat je pokazao da su veze među ovim dvama narodima neraskidive i da

jednima bez drugih nema života.

Istaknuo je da će HDZ srpskom pučanstvu u Hrvatskoj priznati sva građanska i nacionalna prava, ali da ono mora poštovati svoju hrvatsku domovinu. Želi da Hrvati i Srbi grade miran i harmoničan život, život bez mržnje.

Dr. F. Tuđman govorio je i o demografskoj, biološkoj ugroženosti Hrvatske. Zato će se, kazao je, zalagati za duhovne i materijalne promjene koje će revitalizirati hrvatski narod.

Kao dar Domu HDZ-a u Zagrebu, dr. F. Tuđmanu uručeno je poprsje S. Radića, rad miljevačkoga umjetnika (iz Ključa) Ivana Malenice.

Na kraju zbora svi gosti pozvani su u gostionicu Dobri Jere u Ključu.

Pripremio J. Pilić

NA PUTU DO ISTINE O SEBI I DRUGOME

Susret bračnih parova

Na početku ove Jubilarne godine naš župnik fra Ante Vukušić organizirao je u našoj župi susret bračnih parova 08. i 09. siječnja. Voditeljica susreta bila je dr. Josipa Škarica voditeljica Savjetovalište za obitelj šibenske biskupije. Za tu prigodu župnik je poslao 88 pozivnica bračnim parovima u župi. Prvog dana odazvalo se deset, a drugog dana jedanaest bračnih parova. Susret se održavao u osnovnoj školi u Drinovcima. Započeo je u devet, a završio u devetnaest sati navečer. Program je bio raznovrstan, prije svega poučan. Evo nekoliko tema o kojima smo razgovarali i razmišljali: Da bi preživjeli upućeni smo jedni na druge; Muškarac i žena dvije različite istine u jednom braku; Kako hraniti bračnu ljubav; Bračni sukobi - svađe - put rješenja; Nasilje u braku i obitelji. Između predavanja bilo je i pauza, a župnik je organizirao ručak i čuvanje djece za one koji

ih nisu imali gdje ostaviti. Mnogo nas je došlo s mišlju da dosta znamo o ljubavi i braku makar bili 10-15 godina i više zajedno, ali nakon svih tema i razgovora uvidjeli smo koliko smo novih stvari naučili. Shvatili smo gdje smo do sada griješili, kako treba oprostiti, kako treba međusobno razgovarati o problemima, a da odmah ne počnemo vikati i psovati, naučili smo kako trebamo ljubiti jedan drugoga. Bilo je razgovora i o problemima

generacija u obitelji: odnos svekrva-nevjesta, majka sin. Na kraju predavanja molitvom smo se okrijepili i osnažili za daljnji bračni život i put koji bi trebao biti pun ljubavi, razumijevanja, uzajamnog poštivanja i opraštanja. Naposljetku smo se dogovorili da ovakvih susreta bude što više, ali naravno uz bolji odaziv. Župnik je sve to lijepo podržao i obećao da ćemo se ponovno susresti.

Snježana i Ivica Lovrić

Susret bračnih parova

ZGODOPIŠ

od 11. prosinca 1999.

Od 11. prosinca 1999., u župi božićna ispovijed prije podne i poslije podne u župnoj crkvi i u crkvi Sv. Pavla. Ispovijedali su: fra Ivan Buljević, fra Karlo Krolo, fra Petar Klarić, fra Danko Glibotić, fra Antonio Mlikota i fra Milan Ujević. Na ispovijedi je bio 51 vjernik.

13. prosinca 1999., misa zadušnica u 10,30 sati za pok. predsjednika dr. Franju Tuđmana. Na misi je bilo 70 vjernika.

23. prosinca 1999., svečana božićna priredba u školi, završetak prvog polugodišta. Bilo je i suza. U župnoj crkvi jaslice su pravili Joso Malenica Điša, Mate Bačić i Zvonimir Skelin, a u crkvi Sv. Pavla Krešo Lovrić.

Pisali adrese i pakirali župni list "Miljevci": Sandra i Marijana Kisić, Ivan Lovrić i Šime Dević.

24. prosinca 1999., betlehemsko svjetlo iz Drniša donijeli: Zvonimir i Josipa Skelin, Ivana, Šime i Denis Malenica, Božena Vatauvuk i Josipa Vranjković.

25. prosinca 1999.- Božić. Na misi polnočki vjernika manje nego dosada, ali zato puno mirnije. Hladno. Na misi u 10,00 sati oko osamdeset vjernika, javljaju iz Bogatića da ne

Betlehemsko svjetlo

moгу doći jer je velika poledica.

Od 26. prosinca 1999. do 04. siječnja 2000. blagoslov obitelji. Sve obitelji nisu primile blagoslov. U župi ima 1248 stanovnika.

04. siječnja 2000., Zdenko Puljić postavio razglas u crkvi Sv. Pavla.

08. i 09. siječnja 2000., u župi bio susret bračnih parova. Voditeljica susreta bila je dr. Josipa Škarica koja je ujedno i voditeljica Savjetovališta za obitelj šibenske biskupije. Župnik je poslao 88 pozivnica, a na susret je došlo prvi dan 10. a drugi dan 11 bračnih parova.

Od 10. do 14. siječnja 2000., duhovna obnova u našoj župi. Voditelj duhovne obnove bio je fra Silvestar Araičić, apostolski misionar. Za to vrijeme ispovijedati su pomagali fra Petar Klarić i fra Milan Ujević. Poslije večernje mise na svetkovinu Imena Isusova, Isusov kip je pošao u "posjet-hodočašće" po župi sve do dogodine. do sljedeće svetkovine Imena Isusova. Početak je od kuće Marka Duila iz Bogatića.

17. siječnja, početak drugog polugodišta u školi. Vrijeme hladno i sunčano.

Od 25. do 27. siječnja, župnik u Zagrebu na teološko pastoralnom tečaju za svećenike. Tom se prigodom župnik sastao i s odborom Miljevčana u Zagrebu. Razgovaralo se o

zavjetnom križu koji želimo podignuti ove Jubilarne godine.

02. veljače, poslije podne u šibenskoj katedrali župnik sudjelovao u proslavi dana posvećenog života.

16. veljače, došao je u vizitu provincijal franjevačke Provincije Presvetog Otkupitelja fra Jurc Brkan u pratnji fra Ivana Maletića. O. Provincijal je posjetio obje crkve u župi i razgovarao sa župnikom.

21. veljače, u 16,00 sati župnik je slavio svetu misu u Bogatićima u kući Ilije Galića. Na misi je bilo 30 vjernika, Toga je dana Isusov kip završio "posjet" obiteljima u Bogatićima i župnik ga je odvezao u Karaliće u kuću Ive Pulića.

27. veljače, nedjelja, sv. mise u Širitovcima u 9.30 sati, na misi 64 vjernika i u Drinovcima u 11,00 sati, na misi 94 vjernika. Navečer u 18,00 sati sastanak župnog pastoralnog vijeća. Razgovarali smo o pripremi za Uskrs kroz korizmu, zavjetnom križu i postavljanju ploča kod obiju crkava.

02. ožujka, duhovna obnova za bračne parove. Vodila ju je dr. Josipa Škarica. Na duhovnoj obnovi bilo je devet bračnih parova.

04. ožujka, radili su kod crkve Sv. Pavla: Marko Duilo, Ilija Galić, Marko Puljić, Ive Grabić i Milan Lovrić, a kod crkve Imena Isusova: Ante Kulušić Antiša, Nikola Kulušić, Joso Malenica Điša, Šime Malenica, Željko Malenica, Mate i Šime Dević, Mile Skelin, Šime Bačić, Paško Bačić, Marko Ivić, Mile Ivić p, Petrića, Frane Ivić Propalica, Zvonko Šostera i župnik. Zvonko Lovrić dao 50 kn za piće.

05. ožujka, preko mise u 11,00 sati u Širitovcima župnik predstavio ovogodišnje prvopričesnike. Poslije mise je bio susret s roditeljima i prvopričesnicima.

07. ožujka, u školi održan maskenbal. Krnjo je osuđen na lomaču. Bio je i jedan natpis: "I ja imam pravo na doplatak", nagrađena je najbolja maska. Veselo.

Zoran Pilić dovezao daske iz Drniša za radove kod crkava.

Mladi pakiraju list

NAŠE ŽUPE

do 09. travnja 2000.

09. ožujka, radili su kod crkve Sv. Pavla: Ive Grabić, Mile Bačić, Ante Vatavuk, Ive Livaja Lovrić, Milan Lovrić, Jere Vranjković, Šime Vranjković i župnik, a kod crkve Imena Isusova: Ante Kulušić Antiša, Josko Kulušić, Josko Skelin i župnik. Dali za piće Bubalo Milka p. Ivana 50 kn, Bubalo Mara 40 kn, Bubalo Ante 30 kn, Tomislav Lovrić 50 kn, Nikola Grabić 50 kn.

11. ožujka, novinar Glasa Koncila Adolf Polegubić došao je da bi napisao reportažu o "posjeti" Isusova kipa obiteljima u našoj župi. Radili su kod crkve Sv. Pavla: Ilija Galić, Ive Lovrić Livaja, Milan Lovrić i Ive Grabić, a kod crkve Imena Isusova: Ante Kulušić Antiša, Marko Kulušić Marki, Šime Kulušić Ćima, Josko Malenica Điša, Ante Bačić, Marko Ivić, Ive Pilić, Branko Pletikosa, Zvonimir Skelin i župnik.

12. ožujka, prva korizmena nedjelja. Sveta misa u Širitovcima u 9,30 sati, na misi 73 vjernika i u Drinovcima u 11,00 sati, na misi bilo 115 vjernika. Prije mise u Drinovcima bila je pobožnost puta križa. Na početku mise župnik je predstavio ovogodišnje kandidate za svetu krizmu. Poslije mise bio je susret s roditeljima i krizmanicima.

18. ožujka, radna akcija kod župne crkve u Drinovcima. Salivali smo podlogu za postavljanje ploče oko crkve. Radili su: Tomislav Stipe Skelin, Josko Skelin, Josko Skelin Šole, Šime Samodol Vrbić, Frane Samodol Inžinjer, Ive Samac, Jole Perišić, Branko Pletikosa, Nikola Kulušić, Frane Kulušić Žitar, Šime Kulušić Kojin, Ive Kulušić Brankov, Josko Malenica Điša, Božo Ivić, Ante Bačić Lazo, Zvonko Šostera i župnik.

19. ožujka, druga korizmena nedjelja. Sveta misa u Drinovcima u 9,30 sati, na misi je bilo 53 vjernika, a u Širitovcima u 11,00 sati 102 vjernika. Prije mise u Širitovcima bila je pobožnost puta križa. Poslije podne u 16,00 sati župnik i četiri bračna para bili su na susretu obitelji s o. biskupom Antom Ivasom u Šibeniku.

20. ožujka, postavljali su ploče oko župne crkve Imena

Isusova: Josko Skelin, Zvonimir Skelin, Branimir Skelin, Tomislav Stipe Skelin, Josko Skelin Šole, Frane Samodol Inžinjer, Šime Samodol Vrbić, Marko Kulušić, Ante Kulušić Mirkov, Ante Kulušić Antiša, Šime Kulušić Kojin, Frane Kulušić Žitar, Josko Malenica Điša.

23. ožujka, radili su kod crkve Sv. Pavla: Ante Grabić, Ive Grabić, Marko Puljić, Niko Stojanović, Krešo Lovrić, Ante Lovrić Ivanov, Milan Lovrić, Ive Lovrić Livaja, Branko Vranjković, Ante Vatavuk, Šime Vranjković, Vojko Slave Vatavuk, Ive Vranjković, Paško Stojanović dovezao cement i mreže, župnik i Zvonko Lovrić dao 50 kn za piće.

24. ožujka, postavljali su ploče oko crkve Sv. Pavla: Ante

Provincijal fra Jure Brkan u viziti

Vatavuk, Ive Grabić, Ante Grabić, Marko Lovrić Franin, Niko Stojanović, Ive Vranjković, Ive Lovrić Livaja.

25. ožujka, kod župne crkve Imena Isusova radili su: Paško Dević, Josko Skelin, Josko Skelin Šole, Ante Bačić, Šime Runjić, Paško Vukorepa, Ive Malenica, Josko Malenica Điša, Ante Kulušić Antiša, Mirko Kulušić, Željko Kulušić, Marko Kulušić Marki, Petar Kulušić Zoki, Mate Dželalija, Frane Dželalija, Paviša Dželalija, Josko Kulušić prevezao cement i mreže. Kod crkve Sv. Pavla radili su sljedeći: Ante Grabić, Ive Grabić, Niko Stojanović, Ante Vatavuk, Marko Duilo, Ante Galić Tončić, Ilija Galić, Ante Galić, Mile Galić, Mati Mate Galić, Ive Vranjković, Nediljko Vranjković, Šime Vranjković, Šime Vranjković Ivin, Jere Vranjković, Branko Vranjković, Ante Lovrić, Ante Lovrić Ivin, Frane Lovrić, Marko Lovrić Franin, Ive Lovrić Livaja, Milan Lovrić, Ante Vranjković, Tome Vranjković, Vojko Slave Vatavuk, Ive Stojanović dao za marendu pečeno prase, Davor Bačić dao 200 kn za marendu.

29. ožujka, župnika posjetio fra Biringanine Kasole Gervais iz Demokratske Republike Kongo bivši Zaire, koji sada studira u Rimu, u pratnji fra Ante Crnčevića, fra Stojana Damjanovića i fra Bože Ćurije. Nažalost zbog velikog juga nismo mogli prijeći na Visovac.

30. ožujka, radili su kod crkve Sv. Pavla: Marko Duilo, Ive Grabić, Ante Grabić, Ilija Galić, Mate Galić Matić, Marko Puljić, Branko Vranjković, Vojko Slave Vatavuk, Ivan Lovrić Livaja, Jere Vranjković i Ivan Vranjković. U 18 sati u Bogatićima u staroj školi župnik slavio misu. Na misi bilo 32 vjernika. Dobro bi bilo obnoviti školu za višenamjensku upotrebu.

Marenda

Popločavanje kod Sv. Pavla

04. travnja, u popodnevним satima Paško i Ivan Galić postavili kabel i dvije plafonjere u župnoj crkvi.

07. travnja, po prvi put smo učinili pobožnost puta križa od župne crkve Imena Isusova do crkve Sv. Pavla preko Ekonomije. Bilo nas je iz više sela.

08. travnja, fra Vinko Prlić, župnik Zmijavaca navratio je u našu župnu crkvu s prvopričesnicima i njihovim mamama iz svoje župe na putu prema Visovcu.

Radili su kod župne crkve u Drinovcima: Joso Skelin, Mile Skelin Petrivov, Joso Skelin Šote, Nikola Kulušić, Marko Kulušić Markić, Marko Kulušić Maka, Željko Kulušić, Branko Kulušić, Joso Malenića Điša, Ante Tetlo, Dražen Tetlo, Paško Vukorepa, Paviša Džeralija, Frane Samodol Inžinjer, Joso Kozić i Robert Šostera.

Beton je pripremljen

BJESNOĆA - RABIES

Bjesnoća je akutna, veoma priljepčiva zarazna bolest svih toplokrvnih životinja. Od nje može oboljeti i čovjek, pa je ubrajamo u zoonoze: to je jedna od najneugodnijih zaraznih bolesti čovjeka. Uzročnik je virus iz skupine rabdo-virusa, a napada samo moždane stanice, uzrokujući živčane poremećaje u obliku pojačane nadražljivosti, poremećenja svijesti, bjesnila i paralize. Smrt nastupa od gušenja. Bolest se širi isključivo ugrizom, tj. kroz povrede na koži ili sluznicama.

Izvori zaraze su divlje životinje, vuk, lisica i neke druge, koje prenose bolest na domaće životinje, prvenstveno na psa, mačku i ostale domaće životinje, a od njih se bjesnoća prenosi na čovjeka. Za urbanu bjesnoću izvori su čovjeku psi i mačke, a za silvatičku (divlju) bjesnoću izvori su uglavnom lisice, zatim vukovi i jazavci. S njih bjesnoća prelazi u lov ugrizom na čovjeka ili psa ili se opet čovjek, odnosno pas zarazi u dodiru s lešom bjesne divlje životinje.

Bolest se širi ugrizom bjesne životinje. Virus bjesnoće može ući u organizam, u njegov krvotok, samo kroz povrede na koži-rane ili kroz povrede na sluznicama, a inače kroz nepovrijeđenu kožu i sluznicu ne može prodrijeti u tijelo.

Od bjesnoće oboljevaju svi sisavci, perad i različite ptice, uz njih i čovjek. Ipak, smatra se da su osobito osjetljivi vuk i pas, a da su perad najmanje osjetljiva, pogotovu je otporna patka. Inkubacija traje u svih vrsta životinja između 2 i 8 tjedana, rijetko kraće ili dulje. Prema znakovima razlikujemo dva tipa bjesnoće, tipičnu ili manijakalnu (mahnitu) i tihi ili depresivnu.

U tipičnoj bjesnoći razlikujemo tri stadija: prvi prodromalni (melankolični), drugi ekscitacijski (stadij uzbuđenja) i treći paralički (stadij ukočenosti). U prodromalnom stadiju, kojim bolest započinje, pas promijeni ponašanje, jedva zamijetno, tako da vlasnici često i ne vide. Životinja dobiva mutan pogled i postane plašljiva, neposlušna, sakriva se na tamna mjesta, ne odaziva se na poziv i grize okolne predmete. Ne pokazuje zanimanje za hranu ili pak uzima i guta različite strane predmete.

Prvi stadij bolesti traje pola do tri dana. U drugom stadiju ekscitacije ili uzbuđenja pojavljuju se tipični znakovni bjesnila. Pas lutá bez cilja, ako je vezan, pobjegne s lanca, napada životinje i ljude (čak i poznate), promuklo laje, veoma slini i teško guta, pa mu se slina cijedi iz usta. Taj stadij bolesti traje dva do četiri dana. U trećem, paraličkom stadiju pas se umiri, neprestano leži, budu mu paralizirane redom oči, jezik i donja vilica (tako da jezik visi iz usta), mišići nogu i, napokon, mišići trupa. Nakon tri do četiri dana paraličnog stanja životinja ugine. U slici tihe ili depresivne bjesnoće nisu uočljiva prva dva stadija bolesti, već se pojavljuje samo paraliza. Pas preplašeno gleda, veoma slini i ugine u paralizi već za 2 do 4 dana. Tjelesna temperatura je i u tipičnoj i tihom obliku bjesnoće u početku nešto povišena, a prije kraja niža od normalne. Smatra se da se tiha bjesnoća javlja češće u gradskim psima i mačkama.

Bjesnoća životinja se ne liječi, jer nema djelotvornog lijeka.

Bjesnoća se suzbija po Zakonu. Glavna preventivna mjera je cijepljenje pasa, čime se suzbija urbana bjesnoća. Naprotiv, silvatička bjesnoća, koju prenose lisice i druge divlje životinje, još nije pod kontrolom i ne može se suzbijati cijepljenjem.

Mate Bačić, dipl. ing.

MILJEVČANI ŠIROM SVIJETA I DOMOVINE

Šime Vranjković, Kanada, 500 CAD
Anka Bulat r. Vranjković, Kanada, 200 CAD
Ivan Ivčić, Njemačka, 100 DEM
Milan Galić, Njemačka, 100 DEM
Ivan Skelin, Split, 250 DEM
Mate Bubalo, Solin, 500 kn
Milka Jajčanin, 200 DEM
Nada Pustišek, 80 kn
Teo Lovrić, 100 DEM
Frane Bačić, p. Mije, Šibenik, 300 kn
Ante Bašić Markov, Split, 100 DEM
Mate Matanac Samodol, Split, 100 DEM
Danica Games, 150 kn
Zora Pilić, 150 kn
Ante Ivčić Stipin, 100 DEM
Fra Petar Pletikosa, 500 kn
Marija Gverić, 200 kn

ŽUPLJANI

BOGATIĆI

Ivan Galić, p. Pavla, 100 kn

BRIŠTANE

Marija Bačić, 100 kn
Davor Bačić, 150 DEM
Drago Pletikosa, 100 DEM
Paško Samac, p. Nikole, 50 DEM
Frane Samac, p. Frane, 200 kn
Ana Novak, p. Mile, 100 kn

DRINOVCI

Marija Bačić, p. Šime, 200 kn
Mate Bačić, p. Marka, 100 kn
Šime Malenica, Jablan, 100 kn

KAOČINE

Boris Kulušić, 200 kn
Mara Malenica, 100
Ive Vlačić Josin, 300 kn
Ivan Vlačić, p. Ante, 300 kn
Ivan Vlačić, p. Nikole, 100 kn
Kreamir Vlačić Jakova, 200 kn

KARALIĆ

Ivan Karlo, 200 kn
Ljubica Karlo, p. Marka, 100 kn

KLJUČ

Blaž Kulušić, p. Ivana, 200 kn
Milka Čipčić, p. Ivana, 400 kn
Filip Skelin, p. Ivana, 200 kn

ŠIRITOVCI

Ivan Lovrić, p. Ante, 400 kn
Ante Lovrić, 200 kn
Manda Lovrić, p. Paške, 400 kn
Marija Lovrić, 100 kn
Zvonko Lovrić, 400 kn i 100 DEM za elek. zvana

Mara Bubalo, p. Nikole, 200 kn
Paško Bubalo, 50 kn
Mara Sunko, 200 kn
Marija Vranjković, p. Ivana, 100 kn
Jaka Vranjković, 100 kn
Ante Vlačić, Drniš, dao je dva kamiona pijeska
Petar Vranjković, Nediljkov dovezao je dva puta pijesak s Kamenjače

ZAVJETNI KRIŽ

Ante Bukmir, Zagreb, 50 DEM
Branko Kulušić, Ključ, 150 kn
Ivan Samodol, Zagreb, 200 kn
Branko Vataavuk, p. Petra, Split, 200 kn
Marija Vičić, r. Ivčić, 200 kn
Mirko Galić, Njemačka, 200 DEM
Joso Pletikosa, p. Ivana Zagreb, 200 kn
Fra Frano Samodol, 1000 kn
Petar Bubalo Mrkov, Omiš, 200 kn
Zora Kovačević r. Skelin, Zagreb, 200 kn
Ivica Ivčić, Zagreb, 200 kn
Ante Perišić, p. Mile, Zagreb, 200 kn
Ivica Bubalo, p. Nikole, Njemačka, 100 DEM
Vlatko Skelin, p. Miće, Zagreb, 400 kn
Ante Kulušić, Martinov (Grgo), Njemačka, 1000 DEM (prvi kum)
Radojka Jurin, r. Kulušić, 200 DEM
Mate Malenica Đišin, Dubrovnik, 400 kn
Ante Kulušić, Kanada, 100 CAD
Slavka Čolak, Kanada, 100 CAD
Joso Skelin, London, 30 £
Zorana Skelin, London, 30 £
Ana Reljanović, Miletić, r. Skelin, London 30 £

BOGATIĆ

Marko Duilo, 100 kn
Manda Galić, p. Anđelka, 100 kn
Ante Galić, Tonci, 100 kn
Ilija Galić, 200 kn

BRIŠTANI

Drago Bačić, p. Mate, 200 kn
Ana Bačić, p. Mate, 200 kn
Ive Kisić, 200 kn
Jakov Samodol, p. Nikole, 100 kn
Jole Samodol, 200 kn
Frane Samodol, Ižinjer, 200 kn
Frane Samac, p. Ivana, 100 kn

DRINOVCI

Pave Ivčić, p. Pavla, 100 kn
Ante Malenica, Brkonjin, 50 DEM
Mate Bačić, Džalin, 200 kn
Jole Skelin, 200 kn
Ana Mazalin, p. Ante, 200 kn

KAOČINE

Mijo Ivčić, 50 DEM

Marko Kulušić, 200 kn
Krste Vlačić, p. Jakova, 200 kn
Joso Vlačić, p. Jure, 300 kn
Mile Bašić, p. Šime, 250 kn
Marko Lovrić, p. Jakova, 100 kn

KARALIĆ

Mile Dželalija, 200 kn
Kata Puljić, p. Jere, 200 kn
Marko Puljić, Šimin, 200 kn
Krste Skelin, 200 kn
Marija Skelin, p. Marka, 200 kn
Jelka Karlo, p. Ante, 200 kn
Ive Vataavuk, 100 kn
Slavka Vataavuk, p. Mije, 100 kn

KLJUČ

Stipe Čipčić, p. Marka, 200 kn
Frane Dželalija, p. Mate, 50 kn
Ivan Vukorepa, Čovo, 50 DEM
Marija Višić, p. Stipe, 200 kn
Ana Malenica, p. Šime, 200 kn
Ana Malenica, p. Krste, 100 kn
Marko Malenica, 200 kn
Kata Kulušić, 100 kn
Branko Kulušić, 150 kn

ŠIRITOVCI

Obitelj Lovrić, Livaja, 200 kn
Obitelj Željka Lovrić, 100 DEM
Milan Lovrić, 200 kn
Marija Skelin, p. Nikole, 200 kn
Šime Vranjković, p. Jakova, 200 kn
Ante Vataavuk, Babić, 200 kn
Ive Samodol, 200 kn
Marija Skelin, p. Krste, 200 kn
Boško Vranjković, p. Šime, 100 DEM
Paako Vranjković, p. Paške, 200 kn
Zvonko Lovrić, 200 kn

CRKVENI BARJAK

Mara Malenica, p. Ante, Kaočine, 50 kn
Marta Dželalija ž. Mate, Ključ, 200 kn
Manda Kulušić, ž. Šime, Ključ, 100 kn
Manda Skelin, p. Jakova, Drinovci, 150 kn
Jela Čipčić, Ključ, 100 kn
Manda Čipčić, Ključ, 150 kn

**AKO SMO KOGA SLUČAJNO
IZOSTAVILI, NEKA NAM
OPROSTI I NEKA NAM SE
JAVI. HVALA SVIMA KOJI SU
DALI SVOJE PRILOGE.**

ŽUPA MILJEVCI

KRŠTENI od 10. XII. 1999. do Uskrsa 2000.

"TKO UZVJERUJE I POKRSTI SE, SPASIT ĆE SE, A TKO NE UZVJERUJE, OSUDIT ĆE SE" (Mk 16,16).

Krštenje Lucije Pletikosa

12. XII. 1999. Mario Vlaić sin Josipa i Ivane r. Delaš;
26. XII. 1999. Josip Vlaić sin Josipa i Danijele r. Čobanov;
02. I. 2000. Lucija Pletikosa kći Drage i Nene r. Pauk;
16. I. 2000. Marko Dželalija sin Jurice i Marije r. Beneta;
30. I. 2000. Jelena Perišić kći Josipa i Gordane r. Kranjac;
05. III. 2000. Anamarija Vranjković kći Mile i Jelene r. Rupčić.

VJENČANI od 10. XII. 1999. do Uskrsa 2000.

18. XII. 1999. Tomislav Ante Lovrić i Namira Dedić

UMRLI od 10. XII. 1999. do Uskrsa 2000.

"JA SAM USKRSNUĆE I ŽIVOT! TKO U MENE VJERUJE, AKO I UMRE ŽIVJET ĆE" (Iv 11,25).

25. XII. 1999. Marija Perišić u 88.g.
25. XII. 1999. Mate (Vlatko) Perišić u 63. g.
29. XII. 1999. Manda Lovrić u 88. g.
06. I. 2000. Manda Duilo u 94.g.
09. I. 2000. Miho Bačić u 83.g.
10. I. 2000. Petar Vataavuk u 86. g.
25. I. 2000. Jaka Vukorepa u 85. g.
27. I. 2000. Miho Lovrić u 69.g.
09. II. 2000. Marija Stipandžija u 71.g.
12. II. 2000. Marija Kulušić u 73.g.
18. II. 2000. Ana Malenica u 89.g.
29. II. 2000. Mate Dželalija u 88.g.
11.III. 2000. Marija Vranjković u 84.g.
12. IV. 2000. Šime Dević u 47. g.

JAVILI SE ZA RIJEČ

Zmijavci, 9. siječnja 2000. g.

Drugi fra Ante!

Poslije blagdana Božića i blagoslova obitelji, nađoh malo vremena za par riječi. Primio sam Tvoj najnoviji broj lista Miljevci i bi mi ga drago pregledati. Drago mi je da ono što je započeto 1977. g. i dalje živi. To je znak da dragi miljevački čovjek voli svoju povijest, voli svoj kraj i s njim se ponosi. Sjećam se oduševljenja 1977. kada se list pojavio, kako su ga rado pokazivali drugima, s njim se ponosili, ma gdje bili. Zato me veseli oživljavanje Miljevaca.

Drago mi je da sam bio na drugoj proslavi kardinala Utišnovića, na ponovnom postavljanju njegove biste, koja je prvi put otkrivena 1982. g. Sve je to znak da miljevački puk voli svoju Crkvu.

Primjetio sam u članku na str. 13., zadnji odlomak, nekoliko pogrešaka u članku fra Petra Bezine. Iste pogreške je on učinio i u listu "Fra Rafo Kalinić" odakle si Ti preuzeo članak.

Svoj posjet Erveniku, kada sam u društvu Jole Skelina i župnika Benkovca don Šime Torbarine putovao Bukovicom, opisao sam u župskoj kronici (vidi god. 1982. str. 87. - 90.). U Tvojem članku, kojeg si prenio od fra Petra Bezine stoji: "U Modrinom selu nam reče kako je tu u Muskočnici (sic!)

... i poslije 12 iz kovačnice (sic!) izveli ... I na samome kraju članka je nepravilno prenešeno iz kronike: "Danas u Erveniku ima devet katoličkih obitelji, a bilo ih je 12" (sic!).

Bilo bi mi drago da si prije prijenosa članka pogledao u kroniku koju vjerujem imaš u arhivu, a istu je kasnije imao kod sebe i fra Ante Čavka (uzimao je moju fotokopiranu) i dobro prenio cijeli tekst u svoju knjigu: "Građa za suvremenu povijest drniške krajine" str. 73.-74. Vidim i zamjenu prezimena don Frane Ivankovića u Ivaniševića. Dakle trebalo je prenijeti: "U Modrinu selu nam reče kako je tu u mrtvačnici (a ne Muskočnici) ... poslije 12 iz kovačnice", a trebalo je prenijeti kako piše: "U Modrinu selu nam reče kako je tu u mrtvačnici ... i poslije iz mrtvačnice ..." te na kraju je trebalo prenijeti kako piše i u mojoj kronici: "Danas u Erveniku ima deset obitelji a pred rat 102! (katoličkih)". Jer da je bilo 12 kako se navodi, onda to ne bi bila velika katastrofa, ali ako je s broja 102 spalo na 9 onda je to zaista katastrofa nestanka katoličkih obitelji u Erveniku.

Vjerujem da ćeš ovo primiti srcu poradi pravilnog informiranja!

Srdačno Te pozdravljam, kao i sve moje bivše župljane.

Tvoj sam Fra Vinko Prlić

ZNATE LI ?

- da je na Miljevcima u prosincu 1999. i siječnju 2000. godine bilo 445 obitelji, 1248 stanovnika od toga 1241 vjernika;
- da je fra Milan Lapić, naš bivši župnik bio u zatvoru od 01. travnja do 30. travnja 1973. god., zato što je pročitao da je dana misa za zdravlje Savke i Tripala;
- da je 1972. god., bilo u župi 44 prvopričesnika i 113 krizmanika;
- da je od 01. siječnja do 02. travnja ove godine bura puhala 21 put, jugo 17 puta, snijeg padao jedanput (23. siječnja), kiša padala 16 puta, magle bilo 2 puta.

Himna životu

*Život je prilika, uzmi je ozbiljno!
Život je ljepota, divi joj se!
Život je blaženstvo, kušaj ga!
Život je san, ostvari ga!
Život je san, prihvati ga!
Život je izazov, prihvati ga!
Život je dužnost, ispuni je!
Život je igra, odigraj je!
Život je dragocjenost, zaštit je!
Život je bogatstvo, čuvaj ga!
Život je ljubav, dijeli je!*

*Život je tajna, otkrij je!
Život je obećanje, ostvari ga!
Život je žalost, nadjačaj je!
Život je pjesma, pjevaj je!
Život je bitka, bori se?
Život je pustolovina, izdrži je!
Život je sreća, zasluži je!
Život je život, brani ga!*

Majka Terezija iz Kalkute

ISPRAVAK

U br. 2 (19) Božić 1999. str. 28. u rubrici **PRILOZI ZA CRKVU** stoji:

Ante Perišić Vranješov, Zagreb, 250 kn

Stipe Skelin, Zagreb, 100 kn

Trebalo je pisati:

Ante Perišić Vranješov, 150 DEM

Stipe Skelin, 500 kn

Izostavljeni su bili:

Davor i Dragica Deronja, Kanada, 100 CAD

Na str. 25. slika i naslov Priča o usamljenoj starici, kod obitelji Nikole Karlo je izazvala nelagodu. Uredništvo se ispričava.

MJERILO 1:25
**VAŽNA NAPOMENA
 U VEZI ZAVJETNOG
 KRIŽA**

Odredili smo dimenzije križa i izgled križa. Križ bi s postoljem bio visok 4,5 m. Donosimo i skicu kako bi trebao izgledati, a cijena će mu biti cca 30.000 DEM. Namjera nam je bila da ga blagoslovimo 21. lipnja, međutim to nećemo moći jer nemamo dovoljno prikupljenog novca. Stoga ponovno molimo sve župljane i Miljevcane diljem svijeta da se odazovu i potpomognu tu akciju kako bi izvršili naš zavjet.

KRUH

*Bio crni,
 bio bijeli
 svatko od nas
 njega želi.*

*Svi ga vole
 svi ga žele
 i svi mu se
 uvijek vesele.*

*Kruh je naša
 draga hrana
 koja se jede
 svakog dana.
 Peći vruće
 kruha daju
 cijelom svijetu
 slasnu hranu.*

*Dragi Bože,
 kruha daj
 život s njim
 je pravi raj!*

Ivan Galić, V. r.

PRILOZI ZA LIST MILJEVCI

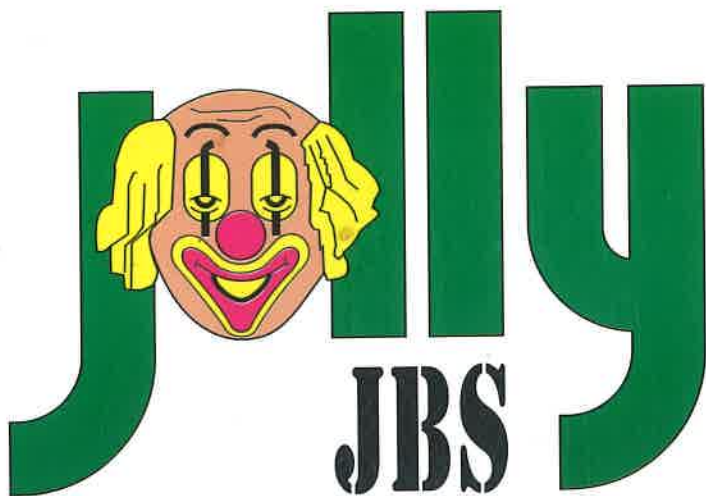
Ante Bačić, Bristani, 100 kn
 Jere Bačić, Njemačka, 100 kn
 Zvonko Lovrić, Širitovci, 100 kn
 Branko Lovrić, Njemačka, 100 DEM
 Pave Kulušić, Kaočine, 100 kn
 Ante Bukmir, Zagreb, 50 DEM
 Mate Bubalo, Solin, 200 kn
 Mirko Galić, Njemačka, 200 DEM
 Šime Vranjković, Kanada, 200 CAD
 Anka Bulat, r. Vranjković, Kanada, 150 CAD
 Ante Perišić, p. Mile, Zagreb, 200 kn
 Jole Skelin Drinovci, 100 kn
 Joso Skelin London 20 £
 Neven Tetlo, Drniš, 50 kn

VAŽNIJI DATUMI

06. svibnja 2000. - Jubilarno hodočašće u katedralu
14. svibnja 2000. - Prva sveta pričest
04. lipnja 2000. - Krizma
13. lipnja 2000. - Euharistijski kongres u Drnišu
21. lipnja 2000. - Osmo obljetnica oslobođenja Miljevacu
29. lipnja 2000. - Sv. Petar i Pavao
10. rujna 2000. - Gospa od Milosti
05. studenog 2000. - Miljevački dan u Zagrebu, u crkvi Gospe Lurdske sv. misa počinje u 12,30 sati.

NA
OG

zgleđ
k 4,5
ebao
0.000
a ga
m to
oljno
vno
ane
u i
ršli

“JOLLY - J.B.S.” d.o.o. Drniš, Kralja Tomislava 2
Poduzeće za trgovinu, turizam, ugostiteljstvo i zastupanje
Poslovna jedinica Šibenik, Kralja Zvonimira 241/b
Tel./fax: 022/339-633

DALMOSTAN d.o.o.

Prodavaonica br. 1
Put Dubrave 12,
tel: 022 332 775

Prodavaonica br. 2
Bana J. Jelačića 80,
tel: 022 219 862

Prodavaonica br. 3
Fra J. Milete b.b.,
tel: 022 331 773

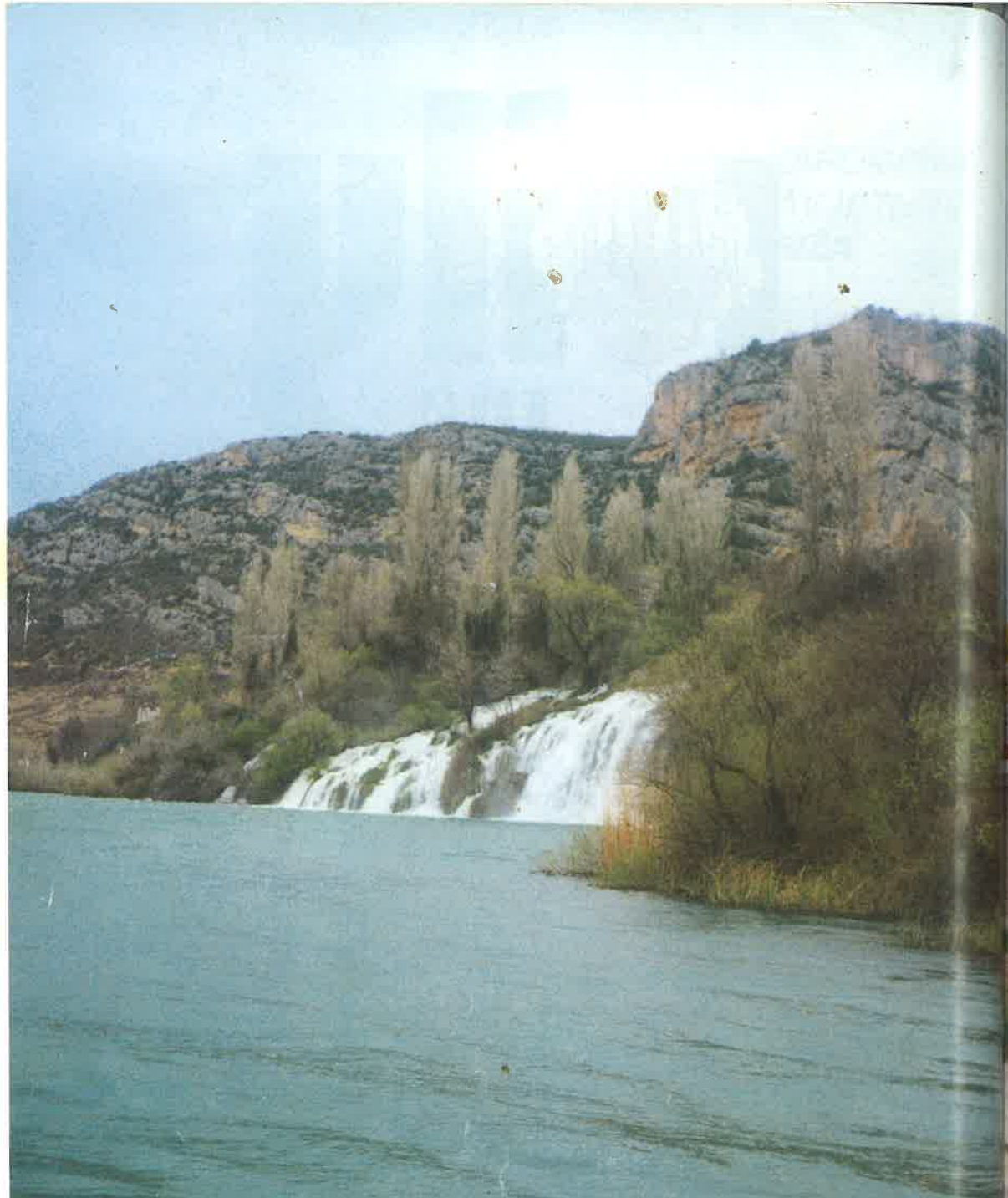
Jolly i Dalmostan žele vam sretan Uskrs

MILJEVCI

USKRS

Aleluja!

*"Na poljanama zelenim On mi daje odmora,
na vrutke me tihane vodi i krijepi dušu moju"*

Aleluja!